

Stichting
Pensioenfonds
NIBC

Stichting Pensioenfonds NIBC
Carnegieplein 4, 2517 KJ Den Haag
Telefoon: 070 - 3425 219
Email: Pensioenfonds@nibc.com
Website: www.mijnnibcpensioen.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41151316

Verslag over het boekjaar
1-1-2017 t/m 31-12-2017

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Kerncijfers	
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Het pensioenfonds	9
Financiële positie van Pensioenfonds NIBC	12
Pensioenregeling 2017	15
Communicatie	23
Beleggingen	24
Actuariële analyse resultaat	30
Uitvoeringskosten	32
Governance	34
Uitbestedingsbeleid	38
Risicomanagement	38
Vooruitblik 2018	43
Verslag Visitatiecommissie	
Samenvatting Bevindingen Visitatie 2017	45
Reactie van bestuur	47
Verslag Verantwoordingsorgaan	
Verklaring Verantwoordingsorgaan	49
Reactie van bestuur	50
Jaarrekening	
Balans per 31 december	52
Staat van baten en lasten	54
Kasstroomoverzicht	56
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de Balans per 31 december	63
Gebeurtenissen na balansdatum	68
Toelichting op de Staat van baten en lasten	69
Resultaatbestemming	75
Risicoparaagraaf	76

Pagina**Overige gegevens**

Statutaire bepalingen resultaatbestemming	86
Actuariële Verklaring	87
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	89

Organisatie pensioenfonds

Bestuur	97
Visitatiecommissie	99
Verantwoordingsorgaan	99
Uitbestede werkzaamheden	99

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2017 (hierna: het verslagjaar) van Stichting Pensioenfonds NIBC (PF NIBC), het ondernemingspensioenfonds van NIBC Bank N.V. Het pensioenfonds is op 10 juli 1947 opgericht en statutair gevestigd in Den Haag. Het bestuur wil u via dit verslag graag informeren over de belangrijkste ontwikkelingen in 2017. Dit verslag wordt uitgebracht in overeenstemming met de statuten van het fonds.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds was eind 2016 99,9%. Ultimo 2017 was de beleidsdekkingsgraad gestegen naar 104,3% en ligt daarmee weer boven het Minimaal Vereist Eigen Vermogen. In het hoofdstuk 'Financiële positie van Pensioenfonds NIBC' wordt een nadere toelichting gegeven op de wijziging van de financiële positie van het pensioenfonds en de gevolgen van de aanhoudend lage rente voor de toeslagverlening. PF NIBC heeft in het eerste kwartaal van 2017 een update van het herstelplan bij DNB ingediend waarin is vastgelegd welke maatregelen worden ingezet om binnen 10 jaar het Vereist Eigen Vermogen te behalen. Uit het herstelplan 2017 blijkt dat het pensioenfonds, op basis van de gehanteerde scenario's, met de huidige financiële opzet in staat is uit herstel te komen. Vooralsnog is daarom geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten aan de orde.

In 2017 heeft PF NIBC het interne risicomanagement verder versterkt. Zo is besloten om een risicomanagement commissie in te stellen. Deze commissie heeft als eerste prioriteit een integraal risicomanagement raamwerk met een risicodashboard opgeleverd.

Daarnaast zijn belangrijke besluiten te noemen als de splitsing van het Bestemmingsfonds Actieven in een Premiedepot en een Toeslagdepot als ook de opdrachtaanvaarding van de nieuwe pensioenregeling met pensioenrichtleeftijd 68 jaar tegen een nieuwe financieringsafpraak voor de periode 2018 - 2020.

De belangrijkste risico's voor een pensioenfonds zijn de financiële risico's en dan in het bijzonder het solvabiliteitsrisico. Daarnaast is er ook steeds meer aandacht voor de niet-financiële risico's. In het hoofdstuk 'Risicomanagement' wordt nader op de risico's ingegaan waarmee het pensioenfonds wordt geconfronteerd. Ook in 2017 heeft PF NIBC een uitgebreide risico analyse uitgevoerd op alle relevante financiële en niet-financiële risico's. In het vervolg van dit bestuursverslag leest u hier meer over.

Het bestuur merkt op dat de regeldruk blijft toenemen. Het goed besturen van het pensioenfonds wordt een steeds grotere belasting voor de bestuursleden en andere aan het fonds verbonden personen. Continuïteit en vernieuwing in het bestuur en in de commissies vergen de blijvende aandacht van het bestuur.

Graag verwijzen wij u ten slotte ook naar de verslagen van het Verantwoordingsorgaan en de Visitatiecommissie, die in dit bestuursverslag zijn opgenomen.

Kerncijfers

Meerjarenoverzicht

	2017	2016	2015	2014	2013
Aantallen					
Actieve deelnemers	583	615	531	528	524
Gewezen deelnemers	1.043	942	891	844	827
Pensioengerechtigden	266	258	256	253	245
Totaal	1.892	1.815	1.678	1.625	1.596
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Belegd vermogen	322.156	301.704	282.003	282.158	220.144
Beleggingsopbrengsten	7.114	19.923	137	47.710	2.819
Eigen vermogen					
Reserve algemene risico's	-27.401	-37.192	-23.942	2.473	-3.904
Solvabiliteitsreserve	42.616	41.341	37.815	32.349	28.250
Premiedepot	4.677	3.867	3.443	2.250	0
Toeslagdepot	807	810	1.249	1.250	0
Totaal eigen vermogen	20.699	8.826	18.565	38.322	24.346
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	301.638	301.724	268.591	246.916	196.256
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	873	901	1.008	1.073	683
Totaal technische voorzieningen	302.511	302.625	269.599	247.989	196.939
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	0	0	29.507	29.612	24.963

	2017	2016	2015	2014	2013
Pensioenvermogen ¹⁾	317.726	306.774	312.979	281.738	223.602
Langlopende achtergestelde schulden	0	0	0	0	3.000
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers voor CDC/DB ²⁾	10.693	8.819	8.033	11.400	5.685
Pensioenuitkeringen	4.842	4.806	4.764	4.722	4.884
Dekkingsgraad ³⁾					
Conform FTK	105,0%	101,4%	104,6%	114,1%	113,9%
Beleidsdekkingsgraad ⁴⁾	104,3%	99,9%	107,1%	114,9%	
Minimum Vereist Eigen Vermogen ⁵⁾	104,2%	104,2%	103,8%	104,3%	104,3%
Vereist Vermogen (2015, 2016 en 2017: strategisch) ⁶⁾	114,1%	113,7%	112,6%	113,1%	114,4%
Rekenrente ⁷⁾	1,6%	1,5%	1,8%	2,1%	2,9%
Uitvoeringskosten PF NIBC					
Pensioenuitvoeringskosten (in Euro)	783.000	679.000	542.000	774.000	501.000
Pensioenuitvoeringskosten (in Euro per deelnemer) ⁸⁾	922	778	690	991	651
Vermogensbeheerkosten (in Euro)	793.000	695.000	405.000	333.000	265.000
Vermogensbeheerkosten (als % v/h belegd vermogen) ⁹⁾	0,254%	0,238%	0,142%	0,118%	0,120%

- 1) De definitie cq berekeningswijze van het Pensioenvermogen is: totaal eigen vermogen (exclusief Premie- en Toeslagdepot) + totale Technische voorzieningen (voor risico fonds en risico deelnemers).
- 2) De premiebatens in 2017 zijn inclusief een eenmalige vrijwillige storting van de werkgever van 1,45 miljoen in het Premiedepot. Ook in 2014 was er sprake van een eenmalige bijdrage van 3,5 miljoen voor het bestemmingsfonds en een eenmalige toeslagkoopsom voor inactieven van 2,5 miljoen als onderdeel van de overgang naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2015.
- 3) De dekkingsgraad is als volgt berekend (zie balans, waarbij de in 2014 gevormde Premie- en Toeslagdepots buiten beschouwing worden gelaten): $(20.699-4.677-807 + 301.638+873) / (301.638+873) \times 100\%$. Dit betreft de dekkingsgraad welke berekend is conform het door DNB verplicht gestelde FTK. Met het FTK is de beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd als zijnde de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt in het FTK gebruikt om de financiële positie van pensioenfondsen te toetsen. De middeling van de dekkingsgraad leidt tot een lagere gevoeligheid voor dagkoersen. Pensioenfondsen houden bij hun financiële beleid rekening met de beleidsdekkingsgraad.
- 4) Om uniformiteit te creëren in de vaststelling van de (beleids-)dekkingsgraad heeft DNB in haar aanwijzingen een dekkingsgraaddefinitie opgenomen. Hierin is expliciet opgenomen dat voor de vaststelling van de (beleids)dekkingsgraad rekening dient te worden gehouden met de technische voorzieningen voor risico deelnemers en de technische voorzieningen afgedekt door garantiecontracten.
- 5) De dekkingsgraad welke als minimum vereiste wordt gesteld in het FTK. Onder deze dekkingsgraad is er sprake van een dekkingstekort.
- 6) De dekkingsgraad waarmee conform het FTK risico's van het fonds moeten kunnen worden opgevangen. Onder deze dekkingsgraad is er sprake van een reservetekort.
- 7) De interne rekenrente op basis van de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur per jaareinde.
- 8) Definiering deelnemer conform advies Pensioenfederatie: actieve deelnemers + pensioengerechtigden.
- 9) In de kosten van het vermogensbeheer is de beheersfee voor NN Investment Partners, de kosten voor de beleggingsadministratie/ rapportages en de kosten voor het afsluiten van de valutahedgedges opgenomen. Verder zijn de kosten voor strategisch advies en indirecte kosten uit onderliggende fondsen meegenomen.

Bestuursverslag

Het pensioenfonds

Statutaire doelstelling

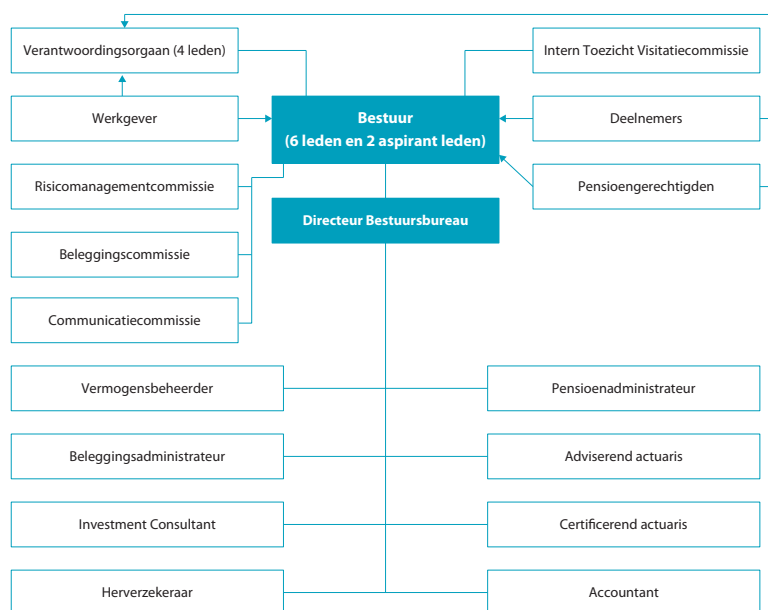
PF NIBC heeft conform de statuten ten doel het treffen van voorzieningen in de vorm van pensioen ten bate van deelnemers of gewezen deelnemers en hun bij overlijden achter te laten nabestaanden, zulks al dan niet door middel van overeenkomsten levensverzekering met een (of meer) door de werkgever goedgekeurde maatschappij(en) van levensverzekering en voorts al datgene te verrichten wat in de ruimste zin genomen, met het voorafgaande in verband staat of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Het bestuur heeft de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, zoals bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet vastgesteld en vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn deze door het bestuur als uitgangspunt genomen.

Organisatie

Het bestuur van PF NIBC bestaat uit 6 personen en is gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling. PF NIBC heeft ook aspirant bestuursleden aangesteld. Hiermee wordt de continuïteit van het bestuur bevorderd. Aspirant bestuursleden functioneren als volwaardig lid van het bestuur, maar hebben geen stemrecht. De aspirant bestuursleden kunnen kennis en ervaring opdoen en zich zodoende goed voorbereiden op een mogelijke bestuursfunctie binnen het pensioenfonds. Op een groot aantal gebieden worden taken en bevoegdheden aan personen gedelegeerd of aan instellingen uitbesteed.

De organisatiestructuur van PF NIBC is als volgt:

Aan het eind van dit verslag is de samenstelling van het bestuur en de fondsorganen opgenomen.

Missie, visie en strategie

Missie

De missie van PF NIBC is het zo goed mogelijk uitvoeren van de pensioenregeling die NIBC Bank N.V. met haar werknemers heeft afgesproken. Het nakomen van de nominale verplichtingen staat hierbij voorop, maar tevens streeft PF NIBC ernaar de pensioengerechtigden en de (gewezen) deelnemers een waardevast pensioen te bieden. Hierbij spelen een zorgvuldige en evenwichtige weging van belangen en duidelijke communicatie een sleutelrol.

Visie

PF NIBC heeft de volgende visie:

- PF NIBC is zich bewust van de uitdagende en dynamische omgeving waarin het fonds zich staande moet houden.
- PF NIBC volgt het maatschappelijke debat over het pensioenstelsel, en waar relevant worden ontwikkelingen vertaald naar de eigen context. Als actief fonds ziet PF NIBC voldoende grond om in de huidige situatie zelfstandig verder te gaan, maar tegelijkertijd worden ook ontwikkelingen op het gebied van pensioenuitvoering actief gevolgd.
- PF NIBC streeft naar kwaliteit, kostenefficiëntie, zorgvuldigheid en transparantie met betrekking tot de uitvoering van de pensioenregeling. Leidraad hierbij zijn de afspraken in de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement.
- De beleggingen van PF NIBC zijn gebaseerd op een strategische beleggingsportefeuille waarbij beleggingsresultaat, inzicht, kwaliteit, veiligheid en risicodiversificatie voorop staan. Wij zien de keuze voor de strategische portefeuille en het op transparante wijze verantwoording afleggen hierover als de meest bepalende onderdelen in het beleggingsproces. Hierbij worden ook de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid in ogenschouw genomen.

Strategie

PF NIBC realiseert haar missie en visie door haar kerntaken –pensioen- en vermogensbeheer– op professionele wijze te organiseren. Belangrijke randvoorwaarden hierbij zijn de toekomstbestendigheid en de uitvoerbaarheid van de pensioenregeling. De strategie die PF NIBC hierbij hanteert is dat de operationele werkzaamheden zoveel mogelijk worden ondergebracht bij professionele dienstverleners, waarmee continuïteit op het gebied van kennis en uitvoering geborgd wordt. Coördinatie en monitoring van de diverse dienstverleners vindt plaats vanuit het bestuursbureau en hierover wordt periodiek aan het bestuur en de overige fondsorganen gerapporteerd.

Het bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit zes leden. Drie leden worden door het bestuur benoemd op voordracht van de werkgever en drie leden worden na verkiezing door de kiesgroep door het bestuur benoemd uit de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het bestuur ziet diversiteit niet als doel op zich zelf maar onderschrijft wel het belang van een divers samengesteld bestuur waarbij alle relevante stakeholders vertegenwoordigd zijn omdat dit de besluitvorming en evenwichtige belangenafweging ten goede komt.

Belangrijke aandachtsgebieden zijn prudent vermogensbeheer van de toevertrouwde middelen en een adequaat risico management, welke essentieel zijn voor een goede uitvoering van de pensioenregeling.

Tot slot is heldere communicatie over deze onderwerpen en de wijze waarop daar invulling aan wordt gegeven een belangrijk onderdeel van de strategie van PF NIBC.

Beleidsuitgangspunten, besluiten en realisatie doelstellingen

De belangrijkste beleidsuitgangspunten zijn als volgt:

- Het pensioenfonds streeft naar het op lange termijn nakomen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten.
- Het pensioenfonds voert de pensioenregeling, inclusief de beleidsmatig gewenste indexaties, onder een breed scala van omstandigheden uit tegen een vooraf overeengekomen premie.

- Het pensioenfonds kent een voorwaardelijke indexatieregeling. Het fonds heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en pensioenrechten van actieve en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar volledig te verhogen met de prijsinflatie (afgeleide consumentenprijzen).
- De met sociale partners overeengekomen lange termijn risicohouding, waarbij de ondergrens van het pensioenresultaat op 80% is gesteld, correspondeert met een minimale indexatie realisatie van 50% van de prijsinflatie.

De belangrijkste besluiten die door het bestuur in het verslagjaar zijn genomen zijn:

- In april 2017 is het beloningsbeleid vastgesteld waarbij de bestaande situatie, namelijk dat de leden van de fondsorganen onbezoldigd zijn, is vastgelegd.
- In mei 2017 heeft het bestuur besloten om het Bestemmingsfonds Actieven met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 te splitsen in een Premiedepot en een Toeslagdepot. Dit besluit is reeds verwerkt in de jaarrekening 2016.
- In juni 2017 is op basis van de vastgestelde jaarrekening 2016 het indexatiebesluit genomen. Binnen de regels van het financieel toetsingskader kon er geen toeslag over 2016 uit de algemene middelen en ook geen aanvullende toeslag aan de actieven uit het Toeslagdepot worden toegekend. De afgeleide CPI van -0,01% is door het bestuur op 0% verondersteld waardoor er geen sprake is van een inhaalindexatie.
- In oktober 2017 is besloten tot het instellen van een risicomanagement commissie.
- In november 2017 is besloten om de niet-toegekende indexaties (inhaalindexaties) op samengestelde basis te berekenen in plaats van op enkelvoudige basis.
- In december 2017 is de opdracht tot uitvoering van de nieuwe pensioenregeling tegen de afgesproken CDC premie 2018 – 2020 door het bestuur aanvaard.
- In december 2017 is de heer H.J.M. Doumen benoemd tot bestuurslid namens de pensioengerechtigden.

Terugkijkend op 2017 is het bestuur van mening dat in 2017 een goede uitvoering aan het beleid is gegeven, waarbij de beleidsdoelstellingen in voldoende mate zijn gerealiseerd. De ambitie om een volledige toeslag toe te kennen is echter niet gerealiseerd, als gevolg van de huidige financiële situatie van het fonds.

Voor 2017 had het bestuur de volgende doelstellingen gedefinieerd:

Doelstellingen 2017	Realisatie
Deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden duidelijk informeren over de kansen op korten/indexatie in de komende 5 jaar.	√
Sociale partners ondersteunen in de keuze hoe de Pensioenregeling aan te passen n.a.v. opschuiven fiscale pensioenrichtleeftijd van 67 naar 68 jaar en vervolgens op een beheersbare en kostenefficiënte wijze deze wijziging implementeren. Daarnaast de door de werkgever met de werknemers af te spreken nieuwe CDC premie beoordelen op toereikendheid om de pensioenregeling uit te kunnen blijven voeren.	√
Integrale benadering van de risicomanagement cyclus verder vorm geven.	√
Evalueren van de beleggingsmix, dit mede aan de hand van een ALM studie en een Strategische Asset Allocatie studie.	√
De formele vastlegging van het diversiteitsbeleid en een periodiek proces van evaluatie vormgeven.	√

Het duidelijk informeren van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden over de kans op korten/indexatie heeft in 2017 specifiek aandacht gehad en is nu onderdeel van het communicatiebeleid.

Voor 2018 heeft het bestuur de volgende doelstellingen vastgesteld:

Doelstellingen 2018	Toelichting
Inbedden van het integraal risicomanagement raamwerk binnen de governance van het fonds.	In 2017 is het integrale risicomanagement vastgelegd in een document met een bijbehorend risicodashboard. In 2018 zal dit binnen de processen en governance van het fonds worden ingebed.
Efficiënte implementatie nieuwe pensioenregeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar, met een duidelijke communicatie naar alle groepen deelnemers.	De conversie van de aanspraken op ouderdomspensioen dienen per 1 januari 2018 in het administratieve systeem te worden vastgelegd. Via een extra UPO zullen aan alle deelnemersgroepen de gevolgen van de aanpassing van de pensioenrichtleeftijd worden toegelicht.
Implementatie van en communicatie over de inbedding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming binnen het beleid van het pensioenfonds.	Met ingang van 25 mei 2018 dient het pensioenfonds te voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Het bestuur dient het privacy beleid via een privacy statement kenbaar te maken aan alle deelnemers. Tevens dient het bestuur met alle externe partijen, die persoonsgegevens van de deelnemers verwerken, goede afspraken te maken omtrent de beveiliging van deze gegevens.
Mogelijkheden tot verdere diversificatie van de return-portefeuille onderzoeken, waarbij zo mogelijk verdergaande ambities op Maatschappelijk Verantwoord Beleggen gebied kunnen worden geformuleerd.	Uit de Strategische Asset Allocatie studie 2017 blijkt dat verdere diversificatie binnen de returnportefeuille bij zou kunnen dragen aan een betere rendement-risico verhouding.
De organisatie van het uitvoerings- en bestuursmodel evalueren en zo nodig versterken, mede met het oog op de ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioencontract.	Het bestuur merkt op dat de regeldruk blijft toenemen. Het goed besturen van het pensioenfonds wordt een steeds grotere belasting.

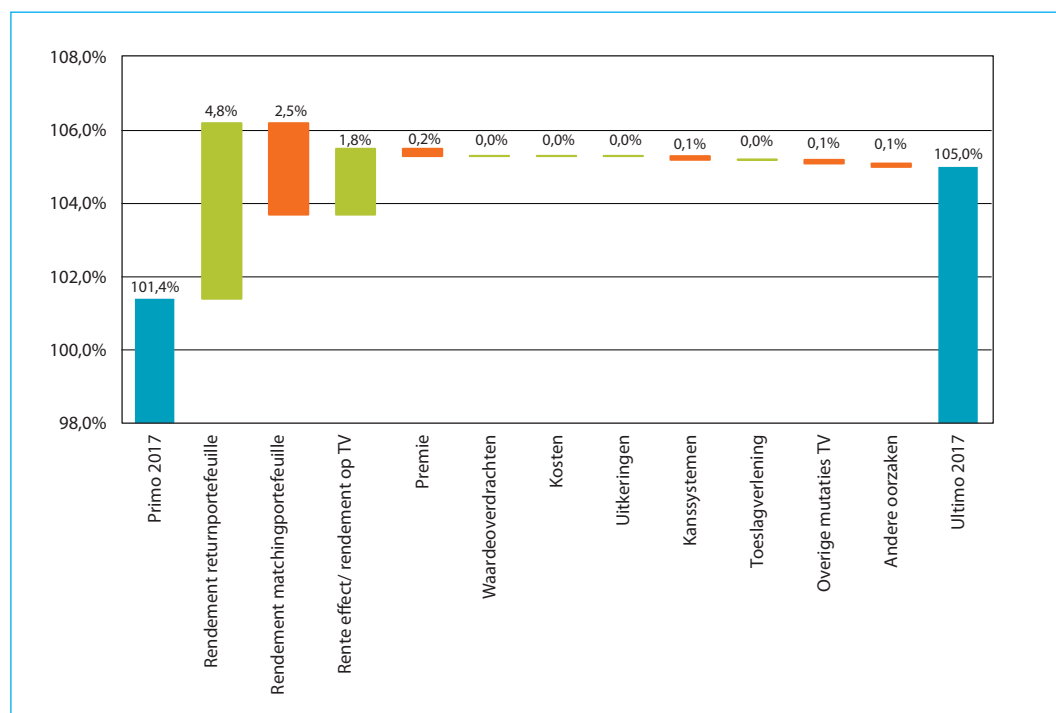
Financiële positie van Pensioenfonds NIBC

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een maatstaf voor de solvabiliteit van het pensioenfonds. Sinds de invoering van het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke (DNB) dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van PF NIBC bedroeg ultimo 2017 104,3% (ultimo 2016: 99,9%). Voor verdere analyse wordt in het jaarverslag gebruik gemaakt van de feitelijke (DNB) dekkingsgraad, omdat hiermee de beweging goed geanalyseerd en geattribueerd kan worden. Door de 12-maands middeling is dit bij de beleidsdekkingsgraad niet goed mogelijk.

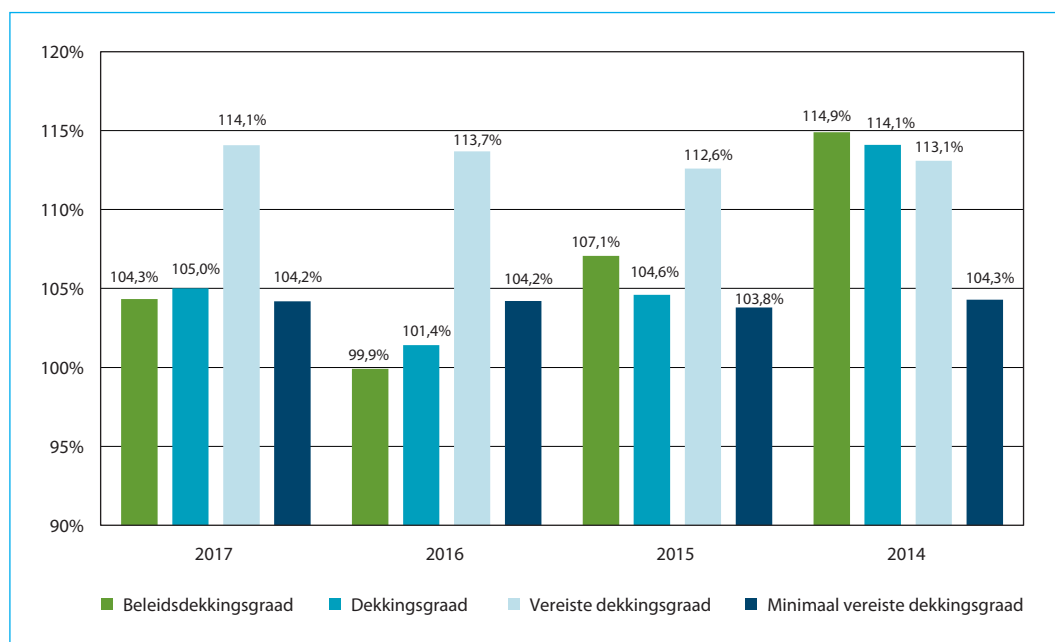
Het verloop van de dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Aanwezige dekkings- graad 2017	Aanwezige dekkings- graad 2016
Primo	306.774	302.625	101,4%	104,6%
Rendement returnportefeuille	14.534	0	4,8%	2,1%
Rendement matchingportefeuille	-7.420	0	-2,5%	4,7%
Rente effect/ rendement op TV	0	-5.224	1,8%	-9,9%
Premie beschikbaar voor inkoop	9.655	9.970	-0,2%	-0,2%
Waardeoverdrachten	-513	-553	0,0%	0,5%
Kosten	153	153	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-4.824	-4.844	0,0%	0,1%
Kanssystemen	55	174	-0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0	0	0,0%	-0,1%
Overige mutaties TV	0	238	-0,1%	0,8%
Andere oorzaken	-688	-28	-0,1%	-1,2%
Ultimo	317.726	302.511	105,0%	101,4%

Alle procentuele resultaten in de grafiek zijn berekend ten opzichte van de financiële positie aan het begin van het boekjaar (primo boekjaar). Hierbij is de component 'andere oorzaken' de saldpост.

De ontwikkeling in de verschillende dekkingsgraadberekeningen over de afgelopen jaren is als volgt:

Vereist Eigen Vermogen en herstelplan

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV, ook wel vereiste dekkingsgraad) bedroeg per 31 december 2017 114,1%. De beleidsdekkingsgraad van PF NIBC ligt onder de vereiste dekkingsgraad en er is daarom sprake van een reservetekort. In het eerste kwartaal van 2017 heeft de jaarlijkse update van het herstelplan plaatsgevonden. Uit het herstelplan 2017 blijkt dat het pensioenfonds, op basis van de gehanteerde scenario's, met de huidige financiële opzet in staat is om binnen 10 jaar uit herstel te komen. Vooral nog is daarom geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken en pensioenrechten aan de orde. Dit herstelplan 2017 voorzag voor ultimo 2017 een beleidsdekkingsgraad van 102,3%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad van 104,3% hoger is. Een herstelplan wordt gebaseerd op een set van veronderstellingen (bijvoorbeeld het verwacht rendement op de beleggingen), waarvan het onzeker is dat deze in werkelijkheid ook uitkomen.

Het herstelplan kunt u vinden op de website van PF NIBC (www.mijnnibcpensioen.nl).

Eind 2017 is de beleidsdekkingsgraad weer boven het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV, ook wel minimaal vereiste dekkingsgraad) uitgekomen. Hierdoor is er geen sprake meer van een dekkingstekort, maar nog wel van een reservetekort.

Haalbaarheidstoets

Ieder jaar dient het pensioenfonds vast te stellen of het verwachte pensioenresultaat in voldoende mate aansluit bij de gewekte verwachtingen over het pensioenresultaat. Dit wordt de haalbaarheidstoets genoemd, welke op basis van door DNB vastgestelde scenario's en met een prognose periode van 60 jaar dient te worden uitgevoerd. Het pensioenresultaat wordt gedefinieerd als de totale verwachte reële pensioenuitkering gedeeld door de verwachte reële pensioenuitkering zonder korten. Het pensioenresultaat is daarmee een maatstaf voor koopkrachtbehoud. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

De lange termijn kwantitatieve risicohouding komt tot uitdrukking in de ondergrenzen voor het verwachte pensioenresultaat. In 2017 is uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets gebleken dat de resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking. In 2017 was de uitkomst van deze haalbaarheidstoets als volgt:

- Pensioenresultaat is 85,4% (2016: 88,3%) en dit ligt nog ruim boven de ondergrens van 80%.
- In het ‘slecht weer’ scenario is het pensioenresultaat 64,5%. De relatieve afwijking in dit scenario ten opzichte van het mediaan resultaat (85,4%) bedraagt 24,4% en dit ligt binnen de grens van 30%.
- De daling van het pensioenresultaat in 2017 ten opzichte van 2016 van 2,9%-punt wordt met name verklaard door de negatieve impact van een lagere rente en een lagere start dekkingsgraad (ultimo 2016: 101,4% t.o.v. 2015: 104,6%).

Reële dekkingsgraad en marktwaardedekking

Naast de beleidsdekkingsgraad en de feitelijke (DNB) dekkingsgraad is de reële dekkingsgraad een graadmeter voor de financiële positie van het Pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan (op basis van een verwacht prijsindexcijfer van 2%). Ultimo 2017 bedroeg de reële dekkingsgraad 83,4% (ultimo 2016: 80,8%).

Ultimo 2017 bedroeg de marktwaardedekking, waarbij de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen worden berekend op basis van de marktrente, 100,7% (ultimo 2016: 94,4%).

Pensioenregeling 2017

De pensioenregeling van PF NIBC zag er op 31 december 2017 op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor werknemers

Pensioensysteem	Voorwaardelijk geïndexeerd middelloon
Pensioenrichtleeftijd	67 jaar
Opbouw% ouderdomspensioen per jaar	1,875%
Opbouw% partnerpensioen per jaar	1,3125%
Partnerpensioen	opbouwbasis
Maximum salaris	EUR 103.317
Franchise	EUR 13.123
Maximum pensioengrondslag	EUR 90.194
Pensioenpremie	26% van pensioengrondslag

- Het pensioenreglement bevat toezeggingen van ouderdomspensioen ingaand op 67 jaar, een partnerpensioen en een wezenpensioen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerd middelloonsysteem.
- Voor de vaststelling van het ouderdomspensioen wordt een pensioengrondslag vastgesteld welke gelijk is aan het pensioengevend salaris verminderd met een franchise.
- Het pensioengevend salaris bedraagt maximaal EUR 103.317 (niveau 2017).
- De franchise is voor 2017 vastgesteld op EUR 13.123. Het bestuur van het fonds besluit jaarlijks per 1 maart over de aanpassing van de franchise.

- De jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen bedraagt 1,875% van de pensioengrondslag. De jaarlijkse opbouw van het partnerpensioen is gelijk aan 70% van de jaarlijkse opbouw van ouderdomspensioen, ofwel 1,3125% van de pensioengrondslag. Het partnerpensioen kan op pensioendatum uitgeruild worden voor extra ouderdomspensioen. Het wezenpensioen is gelijk aan 20% van het (te bereiken) partnerpensioen.
- De pensioenpremie bedraagt 26% van de pensioengrondslag. Daarnaast betaalt de werkgever de uitvoeringskosten in het boekjaar.
- Voor een deelnemer die arbeidsongeschikt is, komt de premie vanaf het tijdstip waarop de WIA-uitkering ingaat, geheel of gedeeltelijk voor rekening van het fonds. In dat geval wordt dus gehele of gedeeltelijke vrijstelling van premiebetaling verleend.

Met ingang van 1 januari 2018 zijn de volgende wijzigingen in de pensioenregeling doorgevoerd:

- De pensioenrichtleeftijd verschuift van 67 jaar naar 68 jaar.
- De pensioenpremie bedraagt 30,4% van de pensioengrondslag en de maximale pensioenpremie is verhoogd van 30,0% naar 32,0% (voor premieperiodes vanaf 2021).
- De uitvoeringskosten dienen vanaf het boekjaar 2018 uit de ontvangen pensioenpremie te worden voldaan.

Voor het actuele pensioenreglement wordt verwezen naar de website van PF NIBC (www.mijnnibcpensioen.nl)

Premiebeleid

PF NIBC maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid tot premiedemping. De hierbij te hanteren gestabiliseerde rentevoet is gelijk aan het 60-maands voortschrijdend gemiddelde van de gepubliceerde DNB rentetermijnstructuur tot en met 30 september van het jaar voor aanvang van een boekjaar.

De benodigde solvabiliteitsopslag wordt ook per peildatum van 30 september bepaald.

De feitelijke vaste premie (CDC-premie) wordt gebaseerd op deze gedempte kostendekkende premie. Deze feitelijke premie wordt voor een periode van drie jaar vastgesteld. Voor de periode 2015 tot 2017 bedroeg de feitelijke premie 26% van de som van de pensioengrondslagen.

Indien de gedempte kostendekkende premie zou uitstijgen boven de vaste premiebijdrage van de werkgever in enig jaar, dan dient mogelijk te worden overgegaan tot het verlagen van de pensioenopbouw en risicodekking en/of het aanpassen van de pensioenregeling. Alvorens zal worden overgegaan tot het verlagen van de pensioenopbouw en risicodekkingen zal worden bezien of het tekort vanuit de premie kan worden aangezuiverd vanuit het Premiedepot. Indien de feitelijke premie hoger is dan de gedempte kostendekkende premie dan zal het meerdere worden toegevoegd aan het Premiedepot.

Kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de pensioenpremie die het fonds ontvangt minstens gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie zoals berekend conform de ABTN, tenzij aan de voorwaarden ten aanzien van de hoogte van beleidsdekkingsgraad, indexatie en het ongedaan maken van kortingen is voldaan.

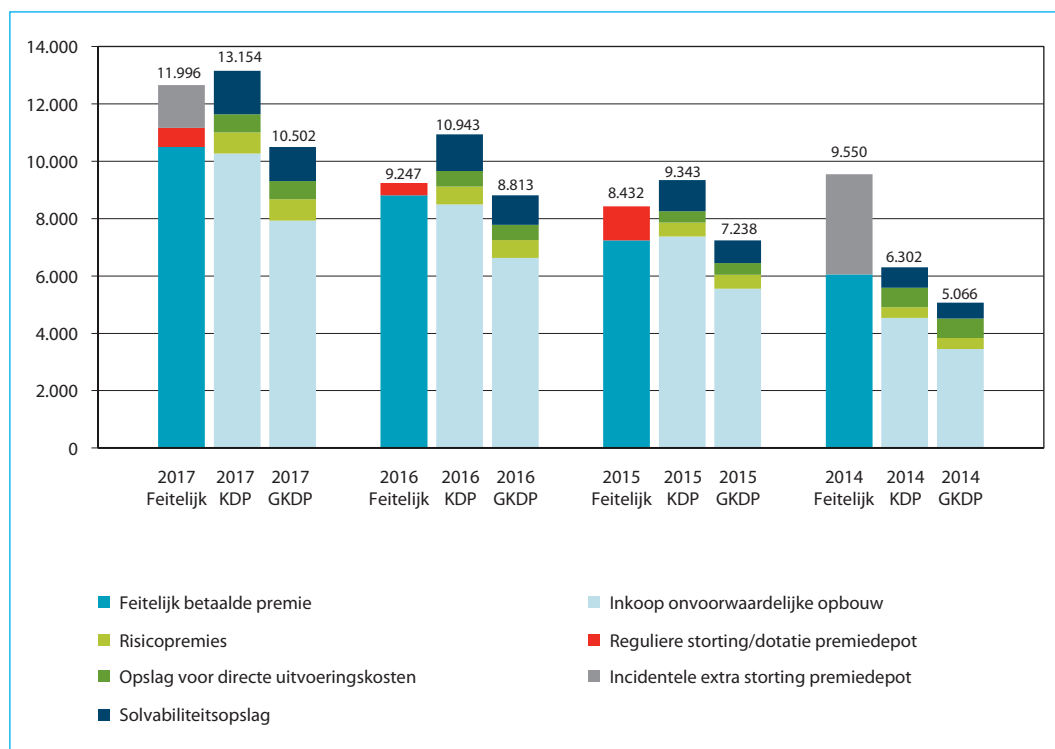
Op de volgende pagina geven we het overzicht van de opbouw van de zuivere kostendekkende premie, de gedempte kostendekkende premie en de feitelijke premie voor 2017.

(Bedragen in EUR 1.000)	2017	2016
Zuivere kostendeekkende premie		
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw		
– opbouw	10.269	8.495
– risicopremies	740	627
Opslag voor directe uitvoeringskosten	637	535
Solvabiliteitsopslag	1.508	1.286
	13.154	10.943
Gedempte kostendeekkende premie		
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw		
– opbouw	7.936	6.628
– risicopremies	740	627
Opslag voor directe uitvoeringskosten	637	535
Solvabiliteitsopslag	1.189	1.023
	10.502	8.813
Feitelijke premie		
Werkgever	7.946	7.622
Werknemers	1.254	1.090
Vergoeding directe uitvoeringskosten	637	535
	9.837	9.247

Een overschot of tekort in de feitelijke premie ten opzichte van de gedempte kostendeekkende premie wordt gedoteerd of onttrokken aan het Premiedepot. Over 2017 bedraagt het onttrokken premietekort EUR 665 duizend. Op basis van de finale afrekening over 2015/2016 is verder in 2017 nog EUR 44 duizend pensioenpremie ontvangen. Dit bedrag is toegevoegd aan het Premiedepot. Naast de reguliere premie heeft de werkgever eind 2017 in het kader van de nieuwe financieringsafpraak voor de CDC premie 2018 – 2020 een eenmalige vrijwillige premiestorting ten behoeve van het Premiedepot gedaan van EUR 1.450 duizend. Hiermee komt de totale in 2017 ontvangen feitelijke premie, inclusief bovengenoemde bedragen, uit op EUR 11.996 duizend.

De feitelijk betaalde premie (Feitelijk), de zuivere kostendeekkende premie (KDP) en de gedempte kostendeekkende premie (GKDP) worden in de grafiek op de volgende pagina weergegeven. Hierbij zijn de zuivere en de gedempte kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

PF NIBC maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de premie te dempen. De premie is gebaseerd op de gemiddelde DNB renteterminstructuur (RTS) over de afgelopen 60 maanden (per 30 september 2016). Op basis hiervan is de feitelijke premie toereikend. Dit wil niet zeggen dat deze premie ook een positieve invloed heeft op de financiële positie van het Fonds. De premiedekkingsgraad geeft inzicht in de feitelijke bijdrage van de premie op de financiële positie van het Fonds. Deze premiedekkingsgraad bedroeg eind 2017 89,6% (2016: 90,7%).

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Toeslagverlening is bedoeld om de waarde van de pensioenaanspraken en -rechten op peil te houden.

De toeslagverlening is voorwaardelijk en vindt uitsluitend plaats als de financiële middelen van het fonds het toelaten. Er bestaat dus een risico dat er in enig jaar geen toeslagverlening plaatsvindt. Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd. De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden volledig gefinancierd uit het extra rendement op de beleggingen. Voor actieve deelnemers kan onder voorwaarden het Toeslagdepot (gedeeltelijk) worden aangewend voor aanvullende toeslagverlening.

Onder het nFTK zijn strengere voorwaarden gesteld aan het verhogen van de pensioenaanspraken en -rechten. Toeslagverlening is alleen toegestaan als de toe te kennen toeslag toekomstbestendig is. Dit betekent onder andere dat de beleidsdekkingsgraad hoger moet zijn dan 110%. Een volledige toeslag kan pas worden verleend als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de indexatiedekkingsgraad. In 2017 is deze grens 125,1%.

Uit het Toeslagdepot mag een aanvullende toeslag worden toegekend aan de actieve deelnemers als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (104,2%). De totale aan de deelnemers toe te kennen toeslag kan nooit hoger zijn dan de hierna genoemde toeslagmaatstaf en het saldo van het Toeslagdepot moet toereikend zijn. Voor zowel actieven als inactieven is de hoogte van de toeslag gebaseerd op het afgeleide CPI index cijfer (toeslagmaatstaf).

PF NIBC heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en -rechten van actieve en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar te verhogen met de afgeleide consumentenprijzen over de periode september – september zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Aan een verhoging in enig jaar kunnen geen rechten worden ontleend in toekomstige jaren. PF NIBC heeft daarom ook onderstaande voorwaardelijkheidsverklaring op haar website gepubliceerd:

Voorwaardelijkheidsverklaring

“Het Pensioenfonds NIBC probeert ieder jaar het opgebouwde pensioen te verhogen op basis van de stijging van de prijzen van levensonderhoud (indexatie). Dit kan alleen als de financiële positie van het Pensioenfonds goed genoeg is. Als de beleidsdekkingsgraad per 31 december hoger is dan 110% dan mogen de pensioenen (deels) worden verhoogd. Uiteindelijk beslist het bestuur of de pensioenen wel of niet verhoogd worden. De indexatie is dus voorwaardelijk. Er wordt geen premie betaald voor indexatie. Uw pensioenfonds betaalt de toekomstige verhogingen van het opgebouwde pensioen dus volledig uit beleggingsrendement. U heeft bij een eventuele verhoging niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.”

Na de vaststelling van het jaarverslag over 2017 in juni 2018 zal door het bestuur een besluit genomen worden over de toeslagverlening over het jaar 2017. Het bestuur volgt hierbij het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN. De maximaal toe te kennen toeslag is tevens gebonden aan de regels van toekomstbestendig indexeren. Hiervoor is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bepalend. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2017 bedroeg 104,3%.

De prijzen (afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens) stegen volgens het CBS in de periode september 2016 tot september 2017 met 1,47%. De beleidsdekkingsgraad van PF NIBC ligt per jaareinde 2017 onder de 110%. Onder deze grens mag een pensioenfonds volgens het nFTK geen toeslag verlenen. De beleidsdekkingsgraad ligt boven het minimaal vereist vermogen (104,2%). Nu de beleidsdekkingsgraad per jaareinde boven het Minimaal Vereist Eigen Vermogen is gekomen mag het pensioenfonds een (gedeeltelijke) aanvullende toeslag verlenen ten laste van het Toeslagdepot. De verwachting is dat over 2017 geen toeslag toegekend kan worden aan inactieven en een gedeeltelijke aanvullende toeslag aan actieven voor zover het Toeslagdepot over voldoende middelen beschikt.

De gemiste toeslagen worden door het bestuur van PF NIBC bijgehouden. Ook bekijkt het bestuur in de toekomst of er mogelijkheden zijn om de gemiste toeslagen alsnog toe te kennen (inhaalindexatie). Bij de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2015 bestonden er achterstanden in de voorwaardelijke toeslagverlening voor inactieve deelnemers. Het totaalbedrag aan totale gemiste toeslagen tot en met 31 december 2014 zal na 10 jaar (per 31 december 2024) komen te vervallen. De totale achterstand per voormalige deelnemer is afhankelijk van het moment waarop de voormalige deelnemer uit dienst is getreden. De gemiste toeslagen vanaf 1 januari 2015 komen na 10 jaar te vervallen. Deze indexatieachterstand vanaf 1 januari 2015 bedraagt per 1 januari 2017 0,39% voor de groep inactieven. Voor de groep actieven bestaat per deze datum geen achterstand. In 2017 heeft het bestuur besloten om de inhaalindexaties op cumulatieve basis te berekenen in plaats van op enkelvoudige basis. Belangrijkste reden was om de berekeningswijze op een vergelijkbare wijze te berekenen als de wijze waarop wel toegekende indexaties doorwerken in de pensioenopbouw respectievelijk pensioenrechten.

Bestemmingsfonds Actieven – Premiedepot en Toeslagdepot

Om bij het pensioenherzieningstraject in 2014 het risico te beperken dat de pensioenopbouw in de toekomst verlaagd zou moeten worden, heeft PF NIBC eind 2014 een eenmalige vrijwillige storting van EUR 3.500 duizend van de werkgever ontvangen welke in het Bestemmingsfonds Actieven is ondergebracht. Dit fonds kan worden gebruikt om eventuele premietekorten te financieren. Begin 2017 heeft het bestuur besloten om dit Bestemmingsfonds met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 te splitsen in een Premiedepot en een Toeslagdepot, naar aanleiding van een wijziging per 2 november 2016 in het Besluit FTK pensioenfonds waarmee tijdelijke uitzonderingen benoemd zijn waarbij uit toeslagendepots toeslagen mogen worden verstrekt als de indexatieregel dat zou verhinderen. Dit besluit is reeds in de jaarrekening 2016 verwerkt.

Eind december 2017 heeft de werkgever in het kader van de nieuwe financieringsafspraken voor de CDC premie 2018 – 2020 een eenmalige vrijwillige storting in het Premiedepot gedaan van EUR 1.450 duizend.

De belangrijkste voorwaarden van het Premiedepot en het Toeslagdepot zijn als volgt:

- Het Premiedepot wordt gebruikt om de betaalde CDC-premie aan te vullen indien deze lager is dan de gedempte kostendekkende premie. Een eventueel overschot in de feitelijke premie ten opzichte van de gedempte kostendekkende premie wordt toegevoegd aan het Premiedepot.
- Het Toeslagdepot kan gebruikt worden om de mate van toeslag voor de actieven te verhogen tot de volledige toeslagmaatstaf, indien op basis van het reguliere voorwaardelijke toeslagbeleid geen volledige toeslag kan worden toegekend.
- Indien op het eind van het jaar de middelen in het Premiedepot uitgaan boven 50% van de gedempte kostendekkende premie wordt het meerdere per die datum onttrokken aan het Premiedepot en toegevoegd aan het Toeslagdepot. Het bestuur kan de genoemde grens van 50% na instemming van de werkgever en de ondernemingsraad aanpassen.
- Indien op het eind van het jaar de middelen in het Premiedepot en het Toeslagdepot tezamen meer bedragen dan 200% van de gedempte kostendekkende premie van dat jaar, dan valt het meerdere vrij aan het fondsvermogen.
- Het Premiedepot en het Toeslagdepot zijn specifiek voor actieven en vallen niet onder de algemene middelen van het fonds.
- Het Premiedepot en het Toeslagdepot worden ondergebracht in afgescheiden depots en worden belegd in een geldmarktfonds en zijn zodoende voldoende liquide voor de jaarlijkse dotaties of onttrekkingen.
- Het Premiedepot en het Toeslagdepot volgen het rendement van het betreffende geldmarktfonds.

Als het pensioenfonds in de situatie komt dat een korting op de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten moet worden doorgevoerd, zal eerst het Toeslagdepot moeten worden aangesproken om de korting te verlagen of te voorkomen.

Over boekjaar 2017 is het verloop van het Premiedepot als volgt (bedragen in EUR 1.000):

	2017	2016	2015	2014
Stand primo	3.867	3.443	2.250	0
Storting werkgever	1.450	0	1.250	2.250
Dotatie uit premieoverschot huidig jaar	0	0	0	0
Dotatie uit premieoverschot voorgaande jaren	44	0	0	0
Onttrekkingen tgv feitelijke premie	-665	0	0	0
Overloop naar toeslagdepot	0	0	0	0
Rendement	-19	-10	-1	0
Ultimo	4.677	3.867	3.443	2.250

Afgelopen jaar heeft het geldmarktfonds waarin de middelen uit het Premiedepot zijn belegd een licht negatief rendement opgeleverd. Daarnaast heeft er een onttrekking ter grootte van het premietekort 2017 plaatsgevonden van EUR 665 duizend. Deze onttrekking ontstond doordat de feitelijk betaalde premie lager was dan de gedempte kostendekkende premie. Op basis van de finale afrekening 2015/2016 is aanvullend nog EUR 44 duizend pensioenpremie ontvangen in 2017. Dit is toegevoegd aan het Premiedepot. Daarnaast is eind 2017 een eenmalige vrijwillige storting door de werkgever in het Premiedepot gedaan van EUR 1.450 duizend. Conform het besluit financieel toetsingskader pensioenfonds is er geen terugloop uit het Toeslagdepot naar het Premiedepot mogelijk.

Over boekjaar 2017 is het verloop van het Toeslagdepot als volgt (bedragen in EUR 1.000):

	2017	2016	2015	2014
Stand primo	810	1.249	1.250	0
Storting werkgever	0	0	0	1.250
Onttrekkingen uhv indexatie	0	-434	0	0
Overloop uit premiedepot	0	0	0	0
Rendement	-3	-5	-1	0
Ultimo	807	810	1.249	1.250

Afgelopen jaar heeft het geldmarktfonds waarin de middelen uit het Toeslagdepot zijn belegd een licht negatief rendement opgeleverd. In 2017 zijn er geen andere mutaties in het Toeslagdepot opgetreden.

Ontwikkelingen wet- en regelgeving Pensioengebied 2017/2018

Wet waardeoverdrachten klein pensioen: De belangrijkste wijzigingen

De wet is op 12 december 2017 door de Eerste Kamer aangenomen en treedt voor verschillende onderdelen op een andere datum in werking. Het belangrijkste deel van de wet dat ziet op kleine en hele kleine pensioenen zal op 1 januari 2019 in werking treden.

De wet bevat onder meer de volgende onderdelen:

1. Vervanging van het wettelijk recht voor de pensioenuitvoerder om een klein pensioen (2018: EUR 474,11 per jaar) af te kopen door een wettelijk recht voor de pensioenuitvoerder om een klein pensioen over te dragen. Pensioenuitvoerders kunnen dan zonder instemming een klein pensioen van gewezen deelnemers overdragen aan de nieuwe pensioenuitvoerder.
2. Verval van hele kleine pensioenen (minder dan EUR 2,00 per jaar) bij einde deelneming tenzij de gewezen deelnemer emigreert naar een andere lidstaat en de pensioenuitvoerder hiervan op de hoogte heeft gesteld.
3. De mogelijkheid om zonder instemming van de (gewezen) deelnemer – onder voorwaarden – de opgebouwde pensioenen collectief te converteren naar een nieuwe fiscale pensioenrichtleeftijd. Dit onderdeel van de wet is per 1 maart 2018 in werking getreden. De wijziging van de pensioenregeling dient dan wel die conversie te bevatten en de (gewezen) deelnemer moet zijn pensioen kunnen terugzetten naar de oorspronkelijke leeftijd, waarbij dit initieel niet tot een verschil in uitkomst mag leiden.

Verzamelwet pensioenen 2017

De wet is eind 2017 door de Eerste Kamer aangenomen en is 11 april 2018 in werking getreden. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Een belangrijke wijziging voor pensioenfondsen met een beheerd vermogen van minimaal € 1 miljard is dat er verplicht een Raad van Toezicht (RvT) moet worden ingesteld (treedt 1 januari 2019 in werking).
2. Bij een toe te passen korting op pensioenaanspraken en pensioenrechten wegens een situatie van onderdekking (beleidsdekkingsgraad < MVEV) wordt het aantal meetmomenten gewijzigd van vijf in zes. Daarmee is een korting eerst aan de orde na een periode van vijf jaar.
3. Bij elektronische informatieverstrekking gaat een bewaarplicht gelden tot een jaar na het overlijden van de rechthebbende. Verder wordt verduidelijkt dat de informatie over de pensioenregeling, die op de website beschikbaar is, zich niet uitstrekt naar regelingen van voor 1 juli 2016.
4. Een versoepeling voor diegenen die al vóór 2016 met pensioen zijn gegaan is dat zij tot de leeftijd van 65 jaar en 5 maanden de mogelijkheid krijgen om alsnog uit hun levenslange ouderdomspensioen een AOW-overbrugging aan te kopen. Dat

leidt dan uiteraard wel tot een lager levenslang ouderdomspensioen. Deze mogelijkheid wordt geboden in verband met de opschuivende AOW-leeftijd, waarmee niet iedere gepensioneerde rekening heeft gehouden of kunnen houden.

Richtlijn betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IORP II)

Deze Europese richtlijn moet uiterlijk 13 januari 2019 in de Nederlandse wetgeving zijn verwerkt.

Belangrijke onderdelen van deze richtlijn zijn:

1. Er komen nieuwe gedetailleerde regels voor informatieverstrekking aan pensioen- en aanspraakgerechtigden. Zo zullen er in het UPO projecties opgenomen moeten worden, moet bij premiereregelingen inzicht worden gegeven in de afgelopen 12 maanden betaalde bijdragen en ingehouden kosten en moeten belangrijke wijzigingen voortaan in het UPO worden benoemd.
2. Er komen nieuwe regels voor de governance van pensioenuitvoerders. Zo dienen beleidslijnen voor risicobeheer, interne audit, actuariële en uitbestede activiteiten beschikbaar te zijn, die minimaal eens in de drie jaar worden geëvalueerd.
3. Er moeten sleutelfuncties worden vastgelegd, waaronder de actuariële functie, de interne audit en het risicobeheer worden verstaan. Voor deze sleutelfuncties gaan ook geschiktheids- en betrouwbaarheidseisen gelden. Ook het beloningsbeleid van het fonds moet voor hen gelden, evenals voor derden aan wie deze functies worden uitbesteed.
4. De toezichthouder DNB moet op de hoogte worden gebracht van uitbestedingen en bij sleutel-functies dient dat vooraf aan de uitbesteding plaats te vinden.
5. De termijn voor het doorvoeren van kortingen wordt drie maanden in plaats van een maand voor pensioengerechtigden.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De AVG is op 25 mei 2018 in werking getreden en vervangt vanaf die datum de huidige Wet bescherming persoonsgegevens (WBP).

De basis voor verwerking van persoonsgegevens wijzigt niet. Wat persoonsgegevens zijn blijft hetzelfde. De verantwoordelijke –ofwel het pensioenfonds– wordt een verwerkingsverantwoordelijke en de bewerker van persoonsgegevens, bijvoorbeeld de organisatie waaraan de pensioenadministratie is uitbesteed, wordt een verwerker.

De eisen van beveiliging van persoonsgegevens blijven min of meer hetzelfde. Een nieuw element hierin is pseudonimisering als beveiligingsmaatregel. Daaronder wordt verstaan dat de persoonsgegevens op een zodanige wijze worden verwerkt dat deze niet meer aan een specifiek persoon kunnen worden gekoppeld. De aanvullende gegevens die hierbij worden gebruikt dienen apart te worden bewaard en dienen zodanig te zijn beveiligd dat de koppeling met de persoonsgegevens niet door een onbevoegde tot stand kan worden gebracht.

Verder wijzigt de informatieverplichting aan betrokkenen. Veelal zal dit vergen dat al binnen een maand na aanvang van deelname informatie aan de betrokkene dient te worden verstrekt over de gegevensverwerking en de rechten die de betrokkene daarbij heeft. Een betrokkene heeft, naast de rechten die hij/zij reeds had, nu ook het recht om zijn/haar gegevens in een bruikbaar format over te laten dragen aan een andere verwerkingsverantwoordelijke.

Daarnaast moet een register aangelegd worden waarin de verwerking van persoonsgegevens wordt vastgelegd. Dit register moet op verzoek aan de Autoriteit Persoonsgegevens worden verstrekt.

Nieuw is tenslotte dat een verwerkingsverantwoordelijke moet kunnen verantwoorden dat hij aan de AVG heeft voldaan.

Nieuw pensioenstelsel

De regering heeft aangekondigd om begin 2018 met de hoofdlijnen te willen komen voor een nieuw pensioenstelsel. Hoe dat precies wordt uitgewerkt is nog onderwerp van veel discussie. Wat in ieder geval duidelijk lijkt, is dat de regering toe wil naar een systeem waarbij de waarde van het jaarlijks op te bouwen pensioen onafhankelijk is van de leeftijd van de deelnemer en waarbij er sprake is van persoonlijke pensioenvermogens met collectieve risicodeling. Ook heeft de regering aangegeven toe te willen naar meer flexibiliteit en maatwerk voor werknemers. Onderzocht wordt daarbij ook of bij pensioeningang een deel van het pensioenvermogen ineens kan worden uitgekeerd.

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

Het communicatiebeleidsplan is in 2017 opnieuw beoordeeld en aangepast aan de relevante wetgeving. In december 2017 is het nieuwe beleidsplan door het bestuur vastgesteld. Onderdeel van dit beleidsplan is een communicatiekalender waarin voor de wettelijk verplichte en overige informatie is aangegeven welke communicatiemiddelen gebruikt worden en op welk moment. Hierbij is o.a. aandacht besteed aan het meer expliciet communiceren van boodschappen.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers

In 2017 is op zeer regelmatige basis met deelnemers gecommuniceerd. De focus lag daarbij op informatieverstrekking, pensioenbewustwording en pensioeninzicht. Hiervoor maakt het pensioenfonds gebruik van diverse communicatiemiddelen, zoals formele brieven die verstuurd worden door de pensioenadministrateur. Ook de website, nieuwsberichten en de campagnes zijn belangrijke communicatiemiddelen, met name voor de niet wettelijk verplichte communicatie.

In 2017 zijn er drie campagnes gehouden. De eerste campagne gaf inzicht in de ingangsdatum van het pensioen en de geldwaarde van het pensioen op deze datum. De tweede campagne was gericht op het begrijpen van het UPO. De laatste campagne was gekoppeld aan de Pensioen3daagse en was vooral gericht op het stimuleren van vragen stellen en het beantwoorden van vragen van deelnemers. De campagnes zijn met name gericht op de actieve deelnemer.

In april 2017 is via een enquête onder actieve deelnemers de effectiviteit van de pensioencommunicatie gemeten. De resultaten zijn besproken binnen de communicatiecommissie en het bestuur. Naar aanleiding van de enquête is ook een klankbordgroep geformeerd waarmee de uitkomsten zijn besproken. De belangrijkste uitkomst was dat er relatief veel onbekendheid met de eigen pensioenregeling is en dat daarnaast de campagnes onvoldoende bijdragen aan de kennis van de deelnemers op pensioengebied in zijn algemeenheid en de eigen pensioenregeling in het bijzonder. Naar aanleiding hiervan is de opzet en invulling van de Pensioen3daagse geheel aangepast. Tijdens deze landelijke dagen zijn lunchpresentaties gehouden om deelnemers meer inzicht te geven in pensioen in het algemeen en de pensioenregeling bij NIBC. Met een opkomst van circa 100 actieve deelnemers was de Pensioen3daagse zeer succesvol te noemen.

Met de pensioenadministrateur is in 2017 verder gewerkt aan de invulling van het digitale deelnemersportaal. Op dit portaal is nu relevante deelnemersspecifieke informatie beschikbaar.

Tenslotte is er over enkele belangrijke onderwerpen, zoals de nieuwe pensioenregeling en de nieuwe financieringsafspraken voor 2018 - 2020, overleg geweest met de ondernemingsraad als vertegenwoordiger van de actieve deelnemers.

Werkgeverscommunicatie

Middels regelmatig overleg is de werkgever geïnformeerd over lopende zaken en actuele ontwikkelingen binnen het fonds, waaronder in het bijzonder de volgende zaken:

- Aanpassing pensioenreglement
- Aanpassing uitvoeringsovereenkomst inzake splitsing Bestemmingsfonds Actieven en nieuwe financieringsafspraken vanaf 2018
- Uitkomst haalbaarheidstoets 2017

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie vanaf 1 juli 2016 moet gebruiken. De pensioeninformatie is daarbij gestructureerd in drie "informatielagen". De deelnemer krijgt hiermee gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. Deze informatielaag vervangt de huidige startbrief. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreid beschreven. Laag 3 bestaat ten slotte uit

documenten die bij de regeling horen, zoals bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 informatie is op de website van PF NIBC terug te vinden.

Ook is vanaf 1 juli 2016 voor deelnemers de vooringevulde Pensioenvergelijker beschikbaar op onze website. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om de regelingen van verschillende werkgevers met elkaar te vergelijken. Tenslotte vormt het Pensioenregister, te vinden op www.mijnpensioenoverzicht.nl, een belangrijke informatiebron voor (gewezen) deelnemers. Sinds 1 juli 2016 zorgt ook PF NIBC vier keer per jaar voor een update van de individuele pensioengegevens in het Pensioenregister. Ook dienen daar binnen vier maanden collectieve wijzigingen in verwerkt te zijn.

Beleggingen

Terugblik op 2017

Het jaar 2017 heeft in het teken gestaan van de intensivering van de relatie met de nieuwe vermogensbeheerder NN Investment Partners (NN IP). Hierbij zijn ook de in 2016 opgestelde beleggingsrichtlijnen opnieuw beoordeeld en zonodig aangepast. Eventuele aanpassingen in de beleggingsportefeuille mogen niet leiden tot een toename van het Vereist Eigen Vermogen, aangezien PF NIBC zich nog steeds in een herstelsituatie bevindt. In 2017 zijn geen significante wijzigingen in de beleggingsportefeuille doorgevoerd.

In 2017 heeft PF NIBC een ALM studie uitgevoerd en in vervolg daarop is een Strategische Asset Allocatie studie uitgevoerd. De normwegingen in de portefeuille zijn hierbij opnieuw geëvalueerd en op basis van deze evaluatie is besloten om deze niet aan te passen. Wel zal er onderzocht gaan worden of nieuwe asset classes binnen de returnportefeuille passend zijn en wat de impact op het Vereist Eigen Vermogen is. De focus zal hierbij liggen op het streven naar een beter rendement-risico verhouding door toevoeging van hoogrenderende (creditspread) beleggingen, die diversificatievoordelen zouden kunnen opleveren, ten koste van de allocatie naar aandelen. Dit is in het beleggingsplan voor 2018 vastgelegd.

De totale beleggingsportefeuille is gesplitst in een matchingportefeuille, geheel bestaande uit vastrentende waarden, en een returnportefeuille, geheel bestaande uit aandelen. Doel van de matchingportefeuille is het afstemmen van de beleggingen en daaruit voortvloeiende kasstromen op de lange termijn verplichtingen en de returnportefeuille op het creëren van additioneel rendement. Na de sterke outperformance van staatsobligaties ten opzichte van swaps is na gedegen onderzoek eind 2017 besloten om de allocatie naar staatsobligaties binnen de matchingportefeuille gelijk te houden.

Het deel van de portefeuille dat in eigen beheer werd gehouden, bestaande uit Nederlandse RMBS-en en covered bonds, is in 2017 door aflossingen verder afgenomen. Dit is in lijn met het streven om dit deel van de matchingportefeuille uiteindelijk geheel af te bouwen.

In de returnportefeuille hebben zich geen significante wijzigingen voorgedaan in 2017. Door de aantrekkende aandelenmarkten is het aandelen exposure wel overwogen ten opzichte van de strategische normweging. Het bestuur en de beleggingscommissie zien nog geen aanleiding om de allocatie weer richting de normweging te brengen.

Begin 2018 is het valutabeleid aangescherpt en is besloten om het valuta risico verder af te dekken. Naast USD, GBP en JPY wordt nu ook het valutarisico in SEK en CHF afgedekt.

Central Clearing

Eind 2016 is PF NIBC samen met NN IP een project gestart om in het kader van EMIR de mogelijkheid te hebben om rentederivatentransacties uiterlijk 1 januari 2018 via Central Clearing af te wikkelen. Inmiddels is deze verplichting voor pensioenfondsen met 3 jaar uitgesteld. Het bestuur blijft de ontwikkelingen op dit vlak, mede ook gezien het kostenaspect, nauwgezet volgen. Ieder half jaar evalueren NN IP en PF NIBC samen de situatie.

Prudent Person

Op grond van de Prudent Person-regel in artikel 135 van de Pensioenwet dient PF NIBC te beleggen in het belang van aanspraak- en pensioengerechtigden. Het bestuur van PF NIBC heeft de belangrijkste onderdelen van het strategisch beleggingsbeleid beschreven en beoordeeld op de naleving van de Prudent Person-regel.

In onderstaande tabel zijn deze onderdelen aangegeven.

Onderwerp Prudent Person-regel	Oordeel
Doelstelling, ambitie en risicohouding	√
Governance en organisatiestructuur	√
Vaststelling, monitoring en evaluatie van het beleggingsbeleid	√
Selectie, monitoring en evaluatie van externe uitvoerders	√
Risicomanagement	√

Het bestuur is van oordeel dat het aan de gestelde eisen voldoet. Hierbij is invulling gegeven aan de voor 2017 gedefinieerde aandachtspunten, namelijk de uitwerking van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid, de documentatie van het beleggingsplan en de vastlegging van de evaluatie van de uitbestedingsrelaties. Het bestuur ziet nog ruimte voor verdere verbeteringen, o.a. door de mogelijkheden tot verdere diversificatie van de returnportefeuille te onderzoeken. Dit is een aandachtspunt voor 2018.

Ontwikkeling beleggingsportefeuille

Ten opzichte van ultimo 2016 heeft het belegd vermogen een stijging van EUR 16,9 miljoen laten zien, van EUR 305,8 miljoen ultimo 2016 tot EUR 322,7 miljoen ultimo 2017. Het portefeuillerendement bedroeg 2,4%, ofwel EUR 7,7 miljoen. Daarnaast is EUR 9,2 miljoen toegevoegd aan het belegd vermogen vanuit de ontvangen pensioenpremies.

Portefeuillebeheer

NN IP beheert de matchingportefeuille, bestaande uit vastrentende waarden. De matchingportefeuille heeft bij PF NIBC tot doel om de verplichtingen af te dekken. Hiermee vermindert PF NIBC het renterisico.

Daarnaast is het secundaire doel om een hoger rendement te behalen dan de waarde toename van de pensioenverplichtingen. In 2017 is de rente licht gestegen en was het "rendement" op de verplichtingen 5,2% negatief. De matchingportefeuille heeft, met een rendement van 4,0% negatief, een outperformance laten zien ten opzichte van de verplichtingen. Dit is met name toe te schrijven aan de staatsobligaties, het hypotheekfonds en het credit fund. De laatste 2 beleggingscategorieën hebben ondanks de gestegen rente zelfs een positieve performance laten zien over 2017.

De vastrentende waarden portefeuille wordt passief beheerd, waarbij het beleid omtrent het herbalanceren van de deelportefeuilles in beleggingsrichtlijnen is vastgelegd.

NN IP beheert de returnportefeuille, bestaande uit aandelenfondsen. De aandelenportefeuille is belegd in BlackRock fondsen. Van de aandelenportefeuille wordt ongeveer 83% belegd in ontwikkelde markten en 12% in Emerging Markets. Daarnaast wordt ongeveer 5% belegd in beursgenoteerd Europees vastgoed.

Ook de aandelenportefeuille wordt passief beheerd, waarbij het beleid omtrent het herbalanceren van de deelportefeuilles in beleggingsrichtlijnen is vastgelegd.

Strategisch beleggingsbeleid en normportefeuille

De strategische vermogensverdeling (verdeling vastrentend en aandelen) is in 2017 niet gewijzigd. Ook de in 2017 uitgevoerde Strategische Asset Allocatie studie heeft geen aanleiding gegeven om de normverdeling aan te passen.

De beleggingscommissie beoordeelt aan de hand van de vermogensbeheerrapportages of wijzigingen in de portefeuille noodzakelijk zijn (zodra posities buiten de afgesproken bandbreedtes vallen), danwel of het wenselijk is de portefeuille in lijn te brengen met de normweging. De portefeuille is als volgt verdeeld op 31 december 2017:

		Strategische	Band-
	Feitelijke Mix	Norm	breedte
Matchingportefeuille		65,9%	60% - 80%
Geldmarkt fondsen	25,3%		
Staatsobligaties	24,5%		
Corporate Credits fonds	8,3%		
Hypothekefondsen	6,4%		
Rente swaps	0,3%		
RMBS, Covered bonds	1,1%		
Liquiditeiten		-0,3%	0% - +2%
Returnportefeuille		34,4%	20% - 40%
Europese aandelen	14,4%		
Wereld aandelen	14,2%		
Aandelen Emerging Markets	4,1%		
Aandelen Europees vastgoed	1,7%		
Totaal		100,0%	100,0%

De omvang van de waarde van de swaps betreft de marktwaarde. Onderliggend is de nominale waarde van deze swaps circa EUR 100 miljoen waarover een vaste rente wordt ontvangen (zogenaamde receiver swaps om duratie te verkrijgen) en EUR 52 miljoen waarover een vaste rente wordt betaald (zogenaamde payer swaps om voor korte looptijden de overdekking te neutraliseren). Voor deze swaps wordt liquiditeit in geldmarktfondsen aangehouden. Deze geldmarktfondsen dienen ter dekking van het onderpand risico (liquiditeitsrisico), dat de swapposities met zich meebrengen.

Risico-afdekking

Rente-afdekking

PF NIBC is gevoelig voor de waardeverandering van de beleggingen als gevolg van fluctuaties van rentestanden en daarmee samenhangende prijzen in de vastrentende markten (renterisico). Daarnaast kunnen de prijzen van de individuele posities in vastrentende waarden ook fluctueren door marktveranderingen in de vergoeding voor kredietrisico (credit spread risico). De verplichtingen worden sinds de invoering van het FTK op basis van de door DNB voorgeschreven rente termijn structuur (UFR RTS) gewaardeerd. Tevens kan een verschil in duratie (een maatstaf voor rentegevoeligheid, o.a. afhankelijk van rente niveau's en resterende looptijden) tussen de verplichtingen en de beleggingen tot rentegevoeligheid leiden. Op basis van een in 2017 uitgevoerde ALM studie en in vervolg daarop een Strategische Asset Allocatie studie (SAA studie 2017) is de normportefeuille opnieuw geëvalueerd en is

geconcludeerd dat deze niet wordt aangepast. Het bestuur is nog steeds comfortabel met de bandbreedte van 50%-70% voor de mate van rente-afdekking.

Het ex-ante rente-afdeckingspercentage, op basis van marktwaarde, bedroeg ultimo 2017 ongeveer 54,9% (2016: 55,3%). Het feitelijke renterisico is daarmee hoger dan het strategisch renterisico, omdat het feitelijke afdeckingspercentage met 55% in de onderste helft van de strategische bandbreedte valt, terwijl het strategisch afdeckingspercentage gelijk is aan het middelpunt binnen deze bandbreedte (60%). De ex-post rente-afdekking, op basis van marktwaarde, bedroeg over 2017 ongeveer 41%. De belangrijkste oorzaken van de afwijking ten opzichte van het ex-ante rente-afdeckingspercentage zijn gelegen in de 'swapsread' ontwikkeling van de staatsobligaties, de creditspread ontwikkeling van de hypotheek en corporate credits en door de positie op de rentecurve (geen rente-afdekking op looptijden langer dan 40 jaar).

Valutabeleid

Het PF NIBC is via haar beleggingen in aandelen wereldwijd gevoelig voor valuta-effecten. Ongeveer 21% van het fondsvermogen is gedenomineerd in valuta anders dan euro.

Om deze effecten gedeeltelijk te neutraliseren sluit het PF NIBC valutatermijncontracten af voor de belangrijkste valuta's (USD/JPY/GBP). Het netto valutarisico na afdekking bedraagt 11% van het fondsvermogen.

In 2018 is besloten om, naast USD/JPY/GBP, ook het valuta risico in SEK en CHF af te dekken. De valuta-effecten van de belegging in aandelen Emerging Markets worden, voor zover dat al mogelijk zou zijn, niet afgedekt omdat het resultaat hiervan als onderdeel van het rendement op de belegging in Emerging Markets wordt gezien.

Resultaat

Het totaal belegd vermogen van het pensioenfonds rendeerd in 2017 2,4%.

De matchingportefeuille rendeerd in het verslagjaar -4,0% negatief, terwijl de returnportefeuille een positief rendement van 15,0% liet zien.

Matchingportefeuille

Een van de belangrijkste pijlers van het beleggingsbeleid van het PF NIBC is het renterisicobeleid. Via het renterisicobeleid streeft het pensioenfonds er momenteel naar om 55% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen af te dekken met de matchingportefeuille.

Als gevolg van stijgende rentes was het marktwaarderendement van de matchingportefeuille in het verslagjaar negatief (-4,0%). De rentestijging had eveneens dalende pensioenverplichtingen tot gevolg (-5,2% op marktwaardebasis). Op basis van de DNB UFR rente termijn structuur zijn de pensioenverplichtingen echter met slechts 1,7% gedaald.

Van het belegd vermogen wordt circa 70% in vastrentende waarden belegd, waarbij er momenteel naar gestreefd wordt om 55% van de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen op marktwaarde af te dekken. Doordat met 70% van het belegd vermogen in vastrentende waarden 55% van de pensioenverplichtingen afgedekt wordt is de rente-typische looptijd (duration) van deze vastrentende waarden (19,7 jaar) korter dan die van de pensioenverplichtingen (22,8 jaar). In periodes waarin de rente ongelijkmatig over de curve beweegt kan dit leiden tot een verschillend rendement. In 2017 heeft een versteiling van de rente curve plaats gevonden en zijn de zeer lange rentes sterker gestegen dan de korte- en middellange rentes. Het negatieve "rendement" op de pensioenverplichtingen als gevolg van de gestegen rente was daarom hoger dan het negatieve rendement op de vastrentende waarden binnen de matchingportefeuille.

Ongeveer de helft van de matchingportefeuille is belegd in (staats)obligaties. Deze producten worden gewaardeerd tegen een spread (premie of discount) ten opzichte van de swaprente (waar de pensioenverplichtingen tegen gewaardeerd worden).

Fluctuaties in deze zogenaamde 'swap spread' zullen leiden tot een verschil in rendement van vastrentende waarden enerzijds en

de pensioenverplichtingen anderzijds. In 2017 heeft de swap spread zich gunstig ontwikkeld en hebben de staatsobligaties een outperformance laten zien ten opzichte van swaps.

Returnportefeuille

Een tweede belangrijke pijler van het beleggingsbeleid van PF NIBC is het aanhouden van een zogenaamde returnportefeuille. Via de returnportefeuille streeft PF NIBC naar extra rendement.

De aandelen in de geografisch gedefinieerde fondsen rendeerden 11,3%, terwijl de vastgoed beleggingen 14,9% rendeerden. De afdekking van het valutarisico verhoogde in het verslagjaar het rendement van de returnportefeuille met 3,3%.

Per saldo realiseerde PF NIBC in het verslagjaar via haar returnportefeuille een rendement van 15,0% ten opzichte van het benchmarkrendement van 14,5%.

Het pensioenfonds voert geen actief tactisch beleggingsbeleid; de positieve relatieve performance van de returnportefeuille kan dan ook grotendeels worden toegeschreven aan extra opbrengsten in de beleggingsfondsen als gevolg van securities lending en aan het feit dat gewerkt wordt met een netto benchmark (na aftrek kosten, dividendbelasting).

De performance over 2017 van de beleggingsportefeuille is als volgt over de verschillende beleggingscategorieën verdeeld:

	Markt- waarde	Markt waarde	Relatieve verhouding	Rendement fondsen	Rendement fondsen
(Bedragen in EUR 1.000)	31-12-2016	31-12-2017	fondsen	(in EUR)	(in %)
Matchingportefeuille					
Beheer NNIP (passief)					
– Geldmarkt fondsen	66.245	81.509	25,3%	(362)	
– Staatsobligaties	81.367	78.921	24,5%	(1.362)	
– Corporate Credits fondsen	25.663	26.796	8,3%	719	
– Hypothekenfondsen	19.778	20.737	6,4%	526	
– Rente swaps	(1.527)	990	0,3%	(6.536)	
Eigen Beheer (buy and hold)					
– RMBS, Covered bonds	11.507	3.625	1,1%	1	
Liquiditeiten	2.620	(888)	-0,3%		
	205.651	211.690	65,6%	(7.014)	-4,0%
Returnportefeuille					
Balansbeheer NNIP (passief) en vermogensbeheer					
BlackRock (passief)					
– Europese aandelen (exclusief UK)	41.815	46.647	14,4%	5.132	12,3%
– Wereld aandelen	42.492	45.410	14,1%	3.276	7,7%
– Aandelen in Emerging Markets	11.202	13.240	4,1%	2.309	17,7%
Totaal aandelen	95.509	105.297	32,5%	10.717	11,3%
Vastgoed	4.791	5.348	1,7%	709	14,9%
Returnportefeuille exclusief FX overlay	100.300	110.645	34,3%	11.426	11,4%
FX hedge (overlay)	(142)	384	0,1%	3.315	3,3%
Returnportefeuille inclusief FX overlay	100.159	111.029	34,4%	14.741	15,0%
Totaal	305.810	322.718	100,0%	7.727	2,4%

De getallen en percentages in bovenstaande tabel kunnen als gevolg van afrondingsverschillen op een enkele plaats iets afwijken van de gegevens in het jaarrekeninggedeelte. Verder zijn de directe vermogensbeheerkosten die door PF NIBC aan haar vermogensbeheerders wordt betaald niet in bovenstaande rendementen verwerkt.

Onderstaand wordt de performance ten opzichte van de benchmark weergegeven. Voor de matchingportefeuille hanteert PF NIBC sinds medio 2016 een verplichtingen benchmark:

	Rendement fondsen	Rendement Benchmark
Matchingportefeuille	-4,0%	-5,2%
Returnportefeuille		
– Europese aandelen (exclusief UK)	12,3%	11,4%
– Wereld aandelen	7,7%	7,5%
– Aandelen in Emerging Markets	17,7%	17,4%
Totaal aandelen	11,3%	10,8%
Vastgoed	14,9%	14,6%
Returnportefeuille exclusief FX overlay	11,4%	11,0%
FX hedge (overlay)	3,3%	
Returnportefeuille inclusief FX overlay	15,0%	14,5%
Totale portefeuille	2,4%	1,0%

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

PF NIBC neemt Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) mee in de vaststelling van het beleggingsbeleid maar ziet beperkingen door de passieve aard van de beleggingen en de grootte van het fonds. PF NIBC houdt zich hierbij aan de wetgeving en eist dat ook van de vermogensbeheerders, waarbij de naleving van EU sanctiemaatregelen en de naleving van het verbod op beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn bij clustermunificatie jaarlijks expliciet wordt opgevraagd.

Op de passieve fondsen voor de ontwikkelde en opkomende markten waarin PF NIBC belegt is geen maatschappelijk verantwoord beleggen filter van toepassing.

Binnen de aandelenfondsen wordt door de fondsbeheerder BlackRock gebruik gemaakt van aandeelhoudersrechten in lijn met de UK Stewardship Code. Het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het aangaan van de dialoog met ondernemingen waarin belegd wordt zijn onderdelen van de dienstverlening. Het uitgangsprincipe van de fondsbeheerder is dat MVB gerelateerde risico's worden meegenomen en indien verwacht wordt dat deze een materiële invloed hebben op het rendement, de vermogensbeheerder de dialoog hierover met het bestuur van desbetreffende onderneming aangaat. Dit vindt bij voorkeur achter de schermen plaats omdat de fondsbeheerder gelooft dat dit effectiever is.

In 2017 is het geformuleerde beleid inzake MVB geëvalueerd en zijn de ambities meer in lijn gebracht met de feitelijke posities die PF NIBC heeft binnen haar passieve beleggingsbeleid.

De beleggingscommissie en het bestuur vinden de mate van MVB-beleid acceptabel gegeven de keuze voor passief beheer. De mogelijkheden betreffende MVB zijn bij passief beleid beperkter, maar PF NIBC vindt het lagere risicoprofiel van passief beheer belangrijker dan de bredere keuzes ten aanzien van het MVB-beleid die bij een actief beheer mogelijk zouden zijn.

In 2018 zal het bestuur wel verder invulling geven aan de dialoog over MVB met vertegenwoordigers van de deelnemers.

Actuariële analyse resultaat

Analyse van het resultaat

Over het boekjaar 2017 is een positief resultaat gerealiseerd van EUR 11.873 duizend (2016: EUR 9.739 duizend negatief). De volgende tabel biedt een overzicht van de resultaten, uitgesplitst naar oorzaak. Een minteken geeft een verlies aan.

(Bedragen in EUR 1.000)	2017	2016
Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten		
Beleggingsopbrengsten		
– Returnportefeuille	14.534	6.119
– Matchingportefeuille	-7.420	13.804
Wijziging rentecurve	5.224	-31.242
Premies	-315	-413
Waardeoverdrachten	40	13
Kosten	0	0
Uitkeringen	20	1
Sterfte	-345	82
Arbeidsongeschiktheid	247	-2
Reguliere mutaties	-21	-51
Toeslagverlening	0	-373
Overige mutaties technische voorzieningen	-238	2.179
Overige oorzaken	147	144
	11.873	-9.739

De stijging van de rente in 2017 heeft een positief effect gehad op het totale resultaat, tesamen met de goede beleggingsopbrengsten, met name in de returnportefeuille. In 2016 had de daling van de rente juist een groot negatief effect op het totale resultaat. De overige mutaties technische voorzieningen in 2017 bestaan o.a. uit een last van EUR 658 duizend in verband met het opnemen van een voorziening voor het latent wezenpensioen, welke gedeeltelijk gecompenseerd wordt door een bate van EUR 408 duizend als gevolg van een herberekening van de voorziening voor de eenmalige uitkering bij overlijden. In de vergelijkende cijfers over 2016 is onder deze post met name het positieve effect van de aanpassing van de AG2016 overlevingstafel en de ervaringssterfte opgenomen.

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers ¹⁾	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2016	615	942	258	1.815
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	91			91
Ontslag met premievrije aanspraak	-123	123		0
Waardeoverdracht		-9		-9
Overlijden		-3	-10	-13
Ingang pensioen	-1	-6	18	11
Afkoop		-1		-1
Andere oorzaken	1	-3	0	-2
Mutaties per saldo	-32	101	8	77
Stand per 31 december 2017	583 ²⁾	1.043	266	1.892

Specificatie pensioengerechtigden

	2017	2016
Ouderdomspensioen	187	187
Nabestaandenpensioen	75	68
Wezenpensioen	4	3
Totaal	266	258

1) Een ingegaan prepensioen is, gezien de voortzetting van de opbouw van ouderdomspensioen, opgenomen onder "actieve deelnemers".

2) Waarvan 15 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

Uitvoeringskosten

(Bedragen in EUR)

	2017	2016
Pensioenbeheer (pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer) ¹⁾	922	778
Kosten van het pensioenbeheer (inclusief btw) bestaan uit:		
– Bestuurskosten (administratie, opleidingen, verzekeringen)	480.000	410.000
– Advieskosten (actuaris, communicatie)	205.000	210.000
– Toezichtkosten (accountant, visitatie, DNB/AFM)	98.000	59.000
Totaal	783.000	679.000
Af: Kostenvergoeding door NIBC Bank N.V.	(783.000)	(679.000)
Totaal uitvoeringskosten ten laste van PF NIBC	0	0

Kosten pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten, welke in 2017 conform voorgaande jaren door de werkgever worden vergoed, zijn in 2017 toegenomen ten opzichte van 2016. De stijging in 2017 wordt veroorzaakt door hogere administratie- en advieskosten gerelateerd aan de implementatie van de nieuwe regeling (68 jaar). Verder is er een kostenverhoging naar aanleiding van de toenemende regeldruk waar te nemen. Het bestuur van PF NIBC heeft de ontwikkeling van de uitvoeringskosten hoog op de agenda staan, mede omdat deze vanaf 2018 uit de premie betaald moeten worden. Er wordt actief gezocht naar mogelijkheden om de uitvoeringskosten te beheersen.

(Bedragen in EUR 1.000)

	2017	2016
Vermogensbeheer:		
– Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,25%	0,24%
– Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,03%	0,06%
– Vermogensbeheerkosten	793.000	695.000

Kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden:

- De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerders, het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie.
- De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn niet begrepen in de vermogensbeheerkosten zoals opgenomen in de jaarrekening.

Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

1) Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. De vermelde bedragen zijn inclusief BTW en sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

(Bedragen in EUR 1.000)	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Trans actie kosten (excl aan en verkoop)	aan- en verkoop kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	20	0	0	2	22
Aandelen	85	0	1	45	131
Vastrentende waarden	109	0	2	26	136
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl overlay	213	0	2	74	289
Kosten Overlay beleggingen	0	0	0	13	13
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl overlay	213	0	2	87	302
Overige Vermogensbeheerkosten					
Kosten fiduciair beheer	441	0	0	0	441
Bewaarloon	40	0	0	0	40
Overige kosten	10	0	0	0	10
Totaal overige vermogensbeheerkosten	491	0	0	0	491
Totaal kosten vermogensbeheer	704	0	2	87	793

De vermogensbeheerkosten zijn in 2017 gestegen naar EUR 793 duizend ten opzichte van EUR 695 duizend in 2016. De hogere kosten zijn te verklaren door de transitie van het vermogensbeheer in augustus 2016 van BlackRock naar NNIP. De overgang naar de nieuwe vermogensbeheerder werd met name gedreven door de wens om het operationele risicobeheer rondom beleggingen beter te organiseren, waarbij meer operationele activiteiten zouden worden uitbesteed. Tegelijkertijd was het doel om de betrokkenheid van de vermogensbeheerder bij het fonds te verhogen. Zo is de nieuwe vermogensbeheerder NNIP bij alle vergaderingen van de beleggingscommissie vertegenwoordigd en levert NNIP ook strategisch advies aan de beleggingscommissie en aan het bestuur. De dienstverlening die nu afgenomen wordt van NNIP is veel uitgebreider dan in het verleden bij BlackRock werd afgenomen, wat de hogere vermogensbeheerkosten rechtvaardigt. Dit neemt niet weg dat actief gezocht wordt naar mogelijkheden om de vermogensbeheerkosten te beheersen.

Governance

Bestuur

Het bestuur heeft in 2017 16 maal vergaderd. Het bestuur heeft 1 keer met de Visitatiecommissie en 5 keer met het Verantwoordingsorgaan overlegd. De beleggingscommissie en de communicatiecommissie vergaderen maandelijks waarbij in de eerstvolgende bestuursvergadering verslag wordt uitgebracht.

De belangrijkste onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- de missie, visie en strategie;
- de financiële positie van het fonds;
- nieuwe pensioenregeling en financieringsafspraken voor 2018 – 2020;
- het pensioenbeleid (waaronder premie- en toeslagbeleid);
- het beleggingsbeleid inclusief Maatschappelijk Verantwoord Beleggen;
- het governancebeleid en compliance (waaronder het integriteits- en beloningsbeleid);
- het communicatiebeleid;
- de evaluatie van de uitbestedingsrelaties;
- het risicomanagement;
- de wijziging van fondsdocumenten, zoals de ABTN, de pensioenreglementen en de uitvoeringsovereenkomst;
- actuele ontwikkelingen in de pensioensector.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fondsdocumenten beoordeeld en zo nodig gewijzigd:

Statuten

De laatste notariële akte dateert van 3 september 2014.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. Op 15 december 2017 is de ABTN door het bestuur vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2017 is verwerkt.

Pensioenreglement

Het huidige pensioenreglement is vanaf 1 januari 2015 van toepassing. In 2017 zijn er enkele wijzigingen in het reglement doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op:

- wijzigingen op communicatiegebied (Pensioen 1/2/3 wetgeving): uitgangspunt is nu dat er elektronisch wordt gecommuniceerd tenzij iemand bezwaar maakt. Overigens wordt er tot op heden ook nog steeds schriftelijk gecommuniceerd, maar met de wijziging in het pensioenreglement zijn we voorbereid op de mogelijkheden die de steeds verdergaande digitalisering biedt.
- aanpassing van de pensioengrondslag: aanvullend is nu de mogelijkheid opgenomen dat bij demotie de verlaging van de pensioengrondslag pas per de volgende reguliere aanpassing (1 maart volgend jaar) plaatsvindt.
- splitsing van het Bestemmingsfonds Actieven in een Premiedepot en een Toeslagdepot.

Het meest actuele pensioenreglement is beschikbaar op de website van PF NIBC.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoeringsovereenkomst is in 2017 tweemaal aangepast. In juni 2017 is de overeenkomst aangepast om invulling te geven aan de splitsing van het Bestemmingsfonds Actieven in een Premiedepot en een Toeslagdepot en in december 2017 heeft er een aanpassing plaats gevonden om de nieuwe financieringsafpraak voor de CDC premie 2018 – 2020 alsmede de eenmalige vrijwillige storting in het Premiedepot vast te leggen. Met ingang van 2018 dienen de jaarlijkse uitvoeringskosten uit de ontvangen premie te worden voldaan.

Communicatiebeleidsplan

In 2017 is het communicatiebeleidsplan aangepast aan de relevante wetgeving.

Geschiktheid en evaluatie

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsbeleid zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan welke ook op de website van PF NIBC is gepubliceerd.

Het bestuur is van oordeel dat de individuele bestuurders zelf verantwoordelijk zijn voor opleidingen. De opleidingsbehoeften zijn in 2017 geïnventariseerd en vastgelegd in een opleidingsplan. In 2017 zijn door de bestuursleden diverse seminars en congressen bezocht om zodoende de kennis op pensioengebied actueel te houden en ontwikkelingen goed te volgen. Om verder invulling te geven aan de opleidingsbehoeften van bestuurders en van leden van het Verantwoordingsorgaan zijn begin 2018 in samenwerking met Mercer inhouse trainingen op pensioengebied en op actualiteiten in wet- en regelgeving georganiseerd.

Beschrijving zelfevaluatie bestuur in 2017

In het 4e kwartaal 2017 is door het bestuur onder leiding van Mercer een zelfevaluatie uitgevoerd. Mercer heeft aan de hand van een van tevoren individueel ingevulde vragenlijst een rapportage gemaakt. Deze rapportage is vervolgens in een gezamenlijke bijeenkomst onder leiding van Mercer besproken.

De belangrijkste bevinding was dat het bestuur van mening is dat het functioneren als collectief goed is. De beschikbare tijd van de individuele bestuurders blijft een uitdagende factor waardoor gezocht moet worden naar efficiency verhogende maatregelen. Zo zal meer voorbereidend werk in commissies uitgevoerd gaan worden.

Diversiteit

Het bestuur ziet diversiteit niet als doel op zich zelf maar onderschrijft wel het belang van een divers samengesteld bestuur waarbij alle relevante stakeholders vertegenwoordigd zijn omdat dit de besluitvorming en evenwichtige belangenafweging ten goede komt. Representatie van de verschillende belanghebbenden is een belangrijk criterium zowel ten aanzien van leeftijd, geslacht als bedrijfs onderdeel (commercie/support afdelingen). In 2017 heeft het bestuur het diversiteitsbeleid in de ABTN vastgelegd en neemt de evaluatie hiervan ook mee in de jaarlijkse zelfevaluatie.

	Leeftijdscategorie						Geslacht		Bedrijfs onderdeel						
	<40	40-45	45-50	50-55	55-60	>60	Man	Vrouw	Commercie			Support afdelingen			Inactief
									Retail banking	Corporate banking	Treasury	Risk	Finance, Operations	Corporate Secretariat, HR	
Bestuur (incl aspirantleden)	0	3	2	1	1	1	6	2	1	2	1	1	1	1	1
Verantwoordingsorgaan	0	1	0	1	0	2	4	0	1	0	0	1	0	1	1

Bij het ontstaan van nieuwe vacatures spant het bestuur zich in om naast de gestelde eisen van geschiktheid en betrouwbaarheid ook actief te zoeken naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Hierbij streeft het bestuur naar verdere diversiteit in de organen van het Pensioenfonds. De strenge eisen op het gebied van geschiktheid maken het niet altijd eenvoudig om kandidaten te vinden die volledig bijdragen aan deze doelstelling.

Beloningsbeleid

Algemeen

De Pensioenwet (artikel 21a Besluit FTK) stelt dat een pensioenfonds een beleid inzake beloningen voert dat niet aanmoedigt tot het nemen van meer risico's dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is. Ook de Code Pensioenfondsen schrijft voor dat pensioenfondsen een beheerst en duurzaam beloningsbeleid voeren.

Het pensioenfonds legt het beleid met betrekking tot beloning schriftelijk vast en maakt dit ook openbaar door plaatsing op de website.

Beloningsbeleid PF NIBC

Het pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst. De aan PF NIBC verbonden personen zijn allen (voor zover niet gepensioneerd) in dienst bij de werkgever NIBC Bank N.V. en vallen daarmee onder de arbeidsvoorwaarden van NIBC Bank N.V. De bestuurders van PF NIBC en de leden van het Verantwoordingsorgaan, de risicomanagement commissie, de beleggingscommissie en de communicatiecommissie ontvangen geen beloning voor hun diensten.

Beloningsbeleid Visitatiecommissie

De leden van de Visitatiecommissie zijn onafhankelijke derden en vallen daarmee onder de uitbestedingsregels van het pensioenfonds. De beloning van de leden van de Visitatiecommissie bestaat uit een vaste overeengekomen fee voor hun dienstverlening. De hoogte van de beloning is zodanig dat een financieel belang een kritische opstelling niet in de weg staat.

Beloningsbeleid uitbestedingspartijen

PF NIBC zorgt er voor dat het beloningsbeleid van partijen waaraan taken zijn uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor PF NIBC aanvaardbaar is. Het beloningsbeleid is een onderdeel van de gesprekken en contractafspraken die bij het afsluiten of verlengen van contracten worden gevoerd respectievelijk worden vastgelegd.

Gedragscode

Het bestuur hanteert een gedragscode. Jaarlijks en bij toetreding of uittreding bevestigen de leden van het bestuur en alle aan PF NIBC verbonden personen dat zij de gedragscode hebben nageleefd. De gedragscode is gepubliceerd op de website van het fonds.

Compliance Officer

Gedurende het verslagjaar zijn door de Compliance Officer geen bijzonderheden waargenomen op integriteitsgebied. Alle in 2017 aan PF NIBC verbonden personen (met uitzondering van één persoon die bij ondertekening niet meer werkzaam was bij de werkgever) hebben de naleving van de gedragscode ondertekend. De Compliance Officer heeft ook in dit verslagjaar als onderdeel van de jaarlijkse trainingscyclus een compliance training verzorgd voor het bestuur.

De Compliance Officer heeft over zijn activiteiten en bevindingen conform het Compliance Charter verantwoording afgelegd aan zowel het bestuur als aan de Visitatiecommissie.

Naleving Wet- en regelgeving

In 2017 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Code pensioenfonds

Bij verantwoording over de naleving van de Code pensioenfonds verantwoording geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is.

De Code pensioenfonds is in 2017 niet gewijzigd.

Normen uit de Code pensioenfonds waarvan door PF NIBC is afgeweken in 2017

Op de website van PF NIBC is een inventarisatie van de naleving van de normen opgenomen. Sinds de voorgaande evaluatie (verslagjaar 2016) is op de volgende normen vooruitgang geboekt:

Bepaling nummer	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
Bepaling 66	Een pensioenfonds legt het diversiteitsbeleid vast, maakt een stappenplan om haar diversiteitsdoelstellingen te bereiken en beoordeelt de doelstellingen jaarlijks.	In 2017 heeft het bestuur het diversiteitsbeleid in de ABTN vastgelegd en neemt de evaluatie hiervan ook mee in de jaarlijkse zelfevaluatie.

Hierna worden de normen toegelicht die (nog) niet volledig worden nageleefd:

Bepaling nummer	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
Bepaling 67	In het bestuur en verantwoordingsorgaan zitten ten minste één man en één vrouw.	Alhoewel de gestelde criteria van bepaling 67 en 68 niet worden bereikt, is het bestuur van mening dat de verdeling naar leeftijd, man/vrouw en belanghebbenden van het bestuur en het Verantwoordingsorgaan voldoende divers zijn om een goede representativiteit binnen het bestuur en het Verantwoordingsorgaan te borgen.
Bepaling 68	In het bestuur en verantwoordingsorgaan zitten ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar.	Alhoewel de gestelde criteria van bepaling 67 en 68 niet worden bereikt, is het bestuur van mening dat de verdeling naar leeftijd, man/vrouw en belanghebbenden van het bestuur en het Verantwoordingsorgaan voldoende divers zijn om een goede representativiteit binnen het bestuur en Verantwoordingsorgaan te borgen.

Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als hij/zij van mening is dat bij de uitvoering van het pensioenreglement zijn/haar rechten zijn geschaad. In 2017 zijn geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Uitbestedingsbeleid

Onderdeel van het uitbestedingsbeleid, dat in 2016 is geformaliseerd en vastgelegd, is het periodiek beoordelen van de uitbestedingspartijen. Van de belangrijkste uitbestedingspartijen, waaronder in ieder geval de vermogensbeheerders en de pensioenadministrateur, worden jaarlijkse de zogenaamde ISAE 3402 rapportages opgevraagd en beoordeeld. Deze rapportages geven inzicht in de geïdentificeerde risico's binnen de voor PF NIBC relevante processen, de controle doelstellingen en de mate waarin de getroffen beheersingsmaatregelen effectief waren om deze controle doelstellingen te realiseren. Daarnaast krijgt PF NIBC periodiek Service Level Agreement rapportages van haar uitbestedingspartijen. Aan de hand van deze rapportages kan het bestuur monitoren in welke mate de afgesproken dienstverlening wordt gerealiseerd en kan zondig hierin bijsturen.

Risicomanagement

Aanwezige risico's

De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen en het nastreven van de ambitie van de pensioenregeling. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's. Onderstaande tabel geeft meer uitleg rondom de risico's die het fonds loopt. Verdere kwalitatieve en kwantitatieve uitleg rondom de financiële risico's wordt gegeven in de risicoparagraaf bij de toelichting op de jaarrekening.

Financiële risico's	Definitie
Renterisico (S1)	Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch).
Marktrisico (S2, S4)	Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen in de beleggingen plaatsvinden.
Valutarisico (S3)	Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.
Kredietrisico (S5)	Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.
Beleggingsrisico (S10)	De risico's die het fonds loopt binnen haar vastgoed- en aandelenportefeuille.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.
Liquiditeitsrisico	Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.

Financiële risico's	Definitie
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico voor het fonds dat de continuïteit/kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel voor deze derden beschikbaar gestelde apparatuur en het ter beschikking gesteld personeel wordt geschaad.
Operationele risico's	Het risico dat optreedt voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.
Compliance risico	Het compliance risico omvat het risico voor het fonds dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen worden overtreden.
Reputatierisico	Onder reputatierisico wordt het risico verstaan dat het fonds door het handelen reputatieschade lijdt bij belanghebbenden.

Beleidsinstrumenten

Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. De ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad kan nadelig beïnvloed worden door bovenstaande risico's. Om de risico's te beheersen en de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad te beïnvloeden heeft het fonds een aantal beleidsinstrumenten tot haar beschikking 1)¹⁾:

- Beleggingsbeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Premiebeleid
- Toeslagbeleid

De uitgangspunten rondom deze beleidsinstrumenten zijn gebaseerd op de risicobereidheid van het fonds. Deze risicohouding is na onderzoek en na overleg met sociale partners door het bestuur in september 2015 vastgesteld.

De belangrijkste uitgangspunten hiervan zijn:

- Het fonds streeft naar het op lange termijn nakomen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten.
- Het fonds voert de pensioenregeling, inclusief de beleidsmatig gewenste indexaties, onder een breed scala van omstandigheden uit tegen een vooraf overeengekomen premie.
- Het fonds kent een voorwaardelijke indexatieregeling. Het fonds heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en pensioenrechten van actieve en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar volledig te verhogen met de prijsinflatie (afgeleide consumentenprijzen).
- De met sociale partners overeengekomen lange termijn risicohouding, waarbij de ondergrens van het pensioenresultaat op 80% is gesteld, correspondeert met een minimale indexatie realisatie van 50% van de prijsinflatie.

Een verdere concretisering van de beleidsuitgangspunten is gebaseerd op de in 2017 uitgevoerde ALM studie. In deze ALM studie is de samenhang tussen de beleidsuitgangspunten rondom de premie, toeslag en de te voeren beleggingsstrategie getoetst. Dit heeft op hoofdlijnen geleid tot onderstaand beleid:

1) Een verdere analyse van de impact die de mogelijke risico's met zich meebrengen en hoe deze de beleidsdoelstellingen van het fonds kunnen beïnvloeden staan beschreven in het crisisplan dat in 2017 is geüpdatet en als onderdeel van de ABTN op de website van PF NIBC is opgenomen. Van belang op de verscheidene beleidsinstrumenten is ook de in het crisisplan genoemde kritieke dekkingsgraad.

Dekkingsgraad	Premiebeleid	Toeslagbeleid regulier	Kortingbeleid	Beleggingsbeleid
Vanaf indexatie-dekkingsgraad (ca.124% - 126%)	26% van de pensioen-grondslagsom plus de uitvoeringskosten	Volledige toeslag + inhaal kortingen en gemiste toeslagen	Geen korting	Conform ABTN Staatsobligaties 27,5% Liquide middelen ¹⁾ 27,5%
Tot indexatie-dekkingsgraad (ca. 124% - 126%)	-/- vrijval excasso kosten in 2017	Lineair oplopend van 0 tot 100%		Bedrijfsobligaties/hypotheken 15,0% 25,0%
Tot VEV	Daarna gedempte kostendeekkende		LT-herstelplan: Korting	Aandelen (ontwikkeld) 3,5% Aandelen (EM) 1,5%
< 110%	premie + 2% van de	Geen toeslagverlening	gespreid in max. 10 jaar tot Vereist Eigen Vermogen	Aandelen (OG)
< MVEV	pensioengrondslagsom met een maximum van 30% van de pensioengrondslagsom		(of ineens tot MVEV bij 6 opeenvolgende jaren waarbij de beleidsdekkingsgraad kleiner is dan het MVEV)	Strategische afdekking van het markt renterisico van de nominale pensioenverplichtingen: 60%

Er wordt opgemerkt dat onder het huidige financiële toetsingskader het toeslagbeleid en het verlenen van mogelijke inhaaltoeslagen met name ingekaderd wordt door de hoogte van de beleidsdekkingsgraad en de indexatiedekkingsgraad.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

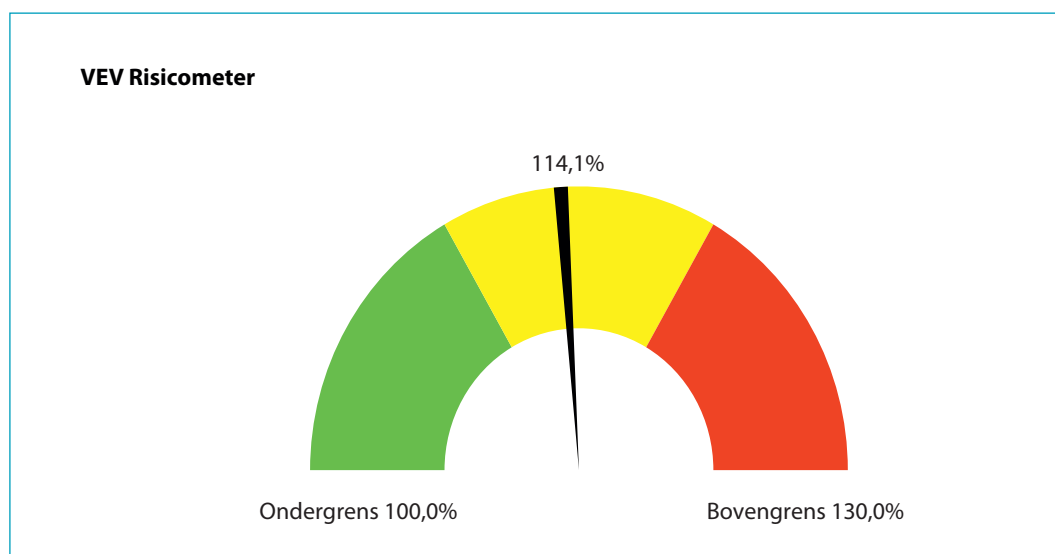
Het beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de risicohouding en het premiebeleid en toeslagbeleid, een gematigd risicoprofiel. Aan de hand van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige invulling gegeven worden over hoe het fonds met de belangrijkste financiële risico's omgaat. Daarnaast wordt ook vermeld welk beleid het fonds voert rondom de niet-financiële risico's.

Financiële risico's	Beleid
Renterisico (S1)	Het fonds dekt ultimo 2017 55% van het renterisico van de verplichtingen af.
Marktrisico (S2, S4)	Onderdeel van de investment beliefs van het pensioenfonds is het spreiden van risico's. Door deze diversificatie wordt het marktrisico verminderd.
Valutarisico (S3)	Het fonds heeft geen visie rondom de koersontwikkeling van de euro ten opzichte van andere valuta's. Het fonds heeft derhalve besloten om dit risico te beperken door de US Dollar, Pond en Yen voor 100% af te dekken.
Kredietrisico (S5)	Alvorens investeringen aangegaan worden in kredietgevoelige beleggingen wordt de belegging gecontroleerd op haar rating. Het fonds belegt niet in kredietgevoelige beleggingen met een slechte rating (below investment grade).
Beleggingsrisico (S10)	Conform het marktrisico wordt dit risico grotendeels tegengegaan door de goede spreiding binnen de portefeuille van het fonds.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het pensioenfonds wil niet het risico dragen voor arbeidsongeschiktheid en langlevens. Deze risico's zijn derhalve verzekerd.
Liquiditeitsrisico	Het pensioenfonds belegt slechts beperkt in illiquide beleggingen. Met de vermogensbeheerder NN IP is een beheerskader overeengekomen ten einde het liquiditeitsrisico te minimaliseren. Tevens wordt periodiek een liquiditeitsstresstest uitgevoerd.

Niet-financiële risico's	Beleid
Uitbestedingsrisico	Het fonds heeft pensioenadministratie uitbesteed aan AZL N.V. De vermogensbeheeractiviteiten zijn uitbesteed aan NN IP. BlackRock is de fondsbeheerder van de passieve beleggingsfondsen waar het pensioenfonds in belegt.
Operationele risico's	Het fonds beheerst dit risico mede door SLA afspraken te maken en periodiek SLA rapportages te beoordelen. Daarnaast wordt jaarlijks de ISAE 3402 rapportage van de belangrijkste uitvoerders ontvangen en beoordeeld.
Compliance risico	Het fonds heeft gedetailleerde SLA's afgesproken met haar uitvoerders. Daarnaast heeft het fonds een compliance officer aangesteld die toeziet op de naleving van de gedragscode door het bestuur en de leden van de fondsorganen.
Reputatierisico	Om dit risico te beperken heeft het fonds een integriteitsbeleid vastgesteld evenals een communicatiebeleid waarin transparante communicatie naar haar belanghebbenden voorop staat.

De financiële risico's die het fonds loopt in combinatie met het door het fonds gekozen beleid om deze risico's te beheersen zijn objectief meetbaar aan de hand van de hoogte van de vereiste dekkinggraad.

Onderstaande VEV risicometer toont aan dat het beleggingsbeleid van het pensioenfonds een relatief gematigd risico kent¹⁾ met een strategisch vereiste dekkinggraad van 114,1%.

1) Het groene gebied wordt gekenmerkt door vereiste dekkinggraden tot 110% waarbij het risicoprofiel als 'mild' of 'laag' kan worden gekarakteriseerd. Het gele gebied loopt tot 120%. Het bijbehorende risicoprofiel kan daarbij als 'midden' of 'gematigd' worden aangemerkt. Het rode gebied loopt tot 130%. Het bijbehorende risicoprofiel kan als 'agressief' of 'hoog' worden aangemerkt.

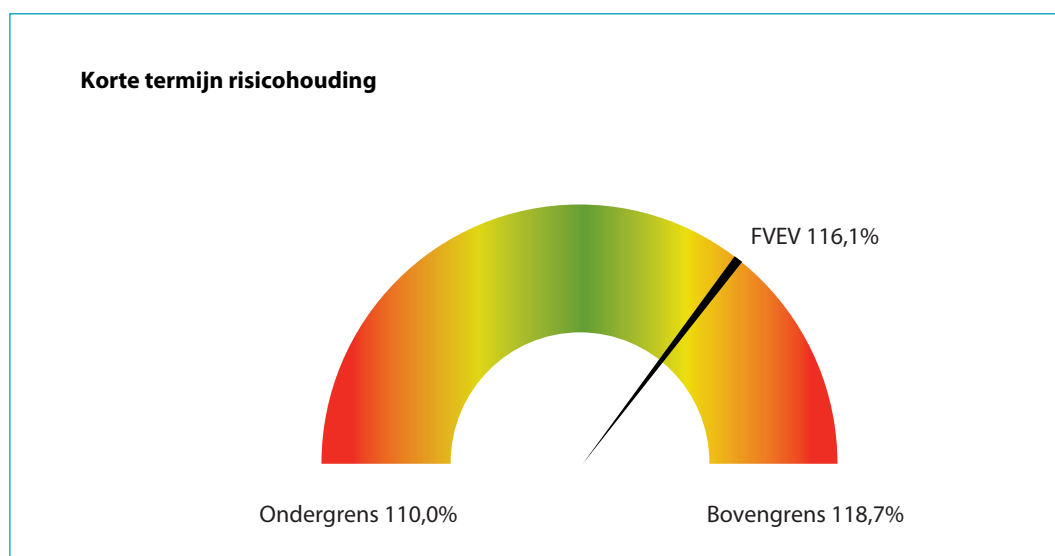
Controle op het gevoerde beleid

Op grond van het FTK moet continu gemonitord en aan de deelnemers gecommuniceerd worden of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Korte termijn risicohouding

De korte termijn kwantitatieve risicohouding wordt gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille, waarbij in overleg met de sociale partners en het Verantwoordingsorgaan bandbreedtes zijn overeengekomen. Deze bandbreedte bedraagt 110,0% - 118,7% ten opzichte van het VEV per peildatum 30 juni 2015. De onder- en bovengrens corresponderen met de bandbreedtes van het strategische beleggingsbeleid (inclusief de bandbreedtes van de rente-afdekking). De uitwerking is gedetailleerd weergegeven in de ABTN. Het vereist vermogen is berekend conform de voorwaarden en methodiek van het standaardmodel, zoals voorgeschreven door de toezichthouder DNB.

Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekking zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Gedurende 2017 is de daadwerkelijke vereiste dekking binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen. Eind 2017 bedraagt de feitelijk vereiste dekking 116,1%.

Lange termijn risicohouding

De lange termijn kwantitatieve risicohouding komt tot uitdrukking in de ondergrenzen voor het verwachte pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Ieder jaar dient het pensioenfonds vast te stellen of het verwachte pensioenresultaat in voldoende mate aansluit bij de gewekte verwachtingen over het pensioenresultaat. Dit wordt de haalbaarheidstoets genoemd.

In 2015 is voor het eerst een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. Het bestuur heeft, na afstemming met sociale partners, de ondergrenzen als volgt vastgesteld:

1. De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat – gerekend vanuit de feitelijke dekkinggraad – is 80%
2. Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkinggraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een 'slecht weer'-scenario. De maximale procentuele afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en 'slecht weer'-scenario die het pensioenfonds acceptabel vindt is 30%
3. In juni 2017 is uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets gebleken dat de resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking.

Indien het pensioenfonds grote beleidswijzigingen doorvoert zal een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets moeten worden uitgevoerd. Zolang de beleidsdekkinggraad onder het vereist eigen vermogen ligt kan het pensioenfonds het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille niet verhogen.

Vooruitblik 2018

Het afgelopen jaar was in veel opzichten uitdagend. Ondanks de ontwikkelingen op de financiële markten, met name de langdurig lage rente, is PF NIBC in staat gebleken de belangrijkste doelstelling te bereiken, namelijk het op lange termijn nakomen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Het jaar 2017 heeft in het teken gestaan van de aanpassing van de Pensioenregeling naar aanleiding van de verschuiving van de fiscale pensioenrichtleeftijd van 67 naar 68 jaar per 1 januari 2018 en de beoordeling van de uitvoerbaarheid van de door de werkgever en werknemers opnieuw tot stand gekomen CDC premie voor de periode 2018 - 2020.

Het jaar 2018 zal vooral in het teken staan van een efficiënte implementatie van de nieuwe pensioenregeling met een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar. Daarnaast zal het bestuur aandacht besteden aan de diversiteit binnen de verschillende fondsorganen en zal er actief gezocht worden naar mogelijkheden om de uitvoeringskosten en de vermogensbeheerkosten te beheersen.

De beleidsdekkinggraad is in 2018 ten opzichte van de stand eind 2017 gestegen van 104,3% ultimo 2017 naar 105,3% op 30 april 2018.

Het bestuur doet geen concrete uitspraken over de vooruitzichten voor het jaar 2018.

Het bestuursverslag is vastgesteld te Den Haag, d.d. 11 juni 2018.

Het bestuur

Drs. L.W. Punt RT
voorzitter

Drs. F.J. van der Scheer QT
penningmeester

Drs. I.J.S.M van Rhijn
vice-voorzitter

mevrouw Mr. J.E.M. Jansen
lid

Mr. J.A. Nagtegaal
secretaris

Drs. H.J.M. Doumen
lid

Verslag Visitatiecommissie

Samenvatting Bevindingen Visitatie 2017

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds NIBC (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de Visitatiecommissie (VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven om in de eerste helft van 2018 een zogenaamde jaarlijkse visitatie uit te voeren. De onderhavige visitatie is de laatste jaarlijkse visitatie in een driejaarscyclus van visitaties. De beoordelingsperiode van deze visitatie strekt zich uit tot de begin april 2018 voor de visitatiecommissie beschikbare informatie met betrekking tot het boekjaar 2017.

De VC heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever en in het jaarverslag. Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. Daarbij wordt expliciet ingegaan op de (wettelijke) normen met betrekking tot de uitvoering van het intern toezicht. VCHolland onderschrijft de doelstellingen van de Vereniging van Interne Toezichthouders (VITP).

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig is en op een zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Het bestuur is in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. In 2017 is sprake geweest van een bestendige gedragslijn. De documentatie is op orde en in de bestuurscyclus zijn de relevante onderwerpen opgenomen. De risicobeheersing binnen het Fonds is op een hoger plan gebracht.

a. Follow up vorige visitatie

Evenals bij vorige visitaties is geconstateerd is er sprake van een gedegen proces met betrekking tot de afhandeling van de eerdere aanbevelingen. Er is een voldoende motivatie met betrekking tot de (nog) niet afgehandelde aanbevelingen.

b. Algemene gang van zaken

De VC is positief over de algemene gang van zaken binnen het Fonds. De ontwikkelingen in de wet- en regelgeving worden goed gevolgd en waar nodig worden bij belangrijke ontwikkelingen speciale themabijeenkomsten belegd. De implementatie van de AVG-richtlijn verloopt naar wens. Het Fonds heeft een herstelplan ingediend bij DNB. In 2017 is het dekkingstekort weggewerkt en bestaat er alleen nog een reservetekort. Naar verwachting van het bestuur is herstel binnen de wettelijke termijn mogelijk. Het Fonds heeft uitgebreid aandacht gegeven aan de toekomstbestendigheid van het Fonds. Voor de periode 2018-2020 is een nieuwe CDC-premie door sociale partners vastgesteld. Na een diepgaande analyse van de toereikendheid van de nieuwe CDC-premie heeft het bestuur van

het Fonds de opdracht aanvaard. Er is een nieuwe haalbaarheidstoets uitgevoerd waarvan de resultaten vallen binnen de eerdere bij de aanvangshaalbaarheidstoets vastgestelde criteria. De VC doet in het kader van het jaarverslag nog een paar (algemene) aanbevelingen.

c. Governance

Binnen het Fonds is sprake van een adequate governancestructuur. De bestaande commissiestructuur draagt zorg voor een goede advisering en monitoring. Het bestuur neemt de evenwichtige belangenafweging in haar besluitvorming duidelijk mee. Het Fonds heeft voldoende maatregelen genomen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Het Fonds heeft het uitbestedingsbeleid opnieuw vastgesteld en toetst daarmee de externe dienstverleners. Er is ook sprake van een periodieke evaluatie. De VC doet nog een aanbeveling met betrekking tot de vaststelling van eigen criteria voor het beloningsbeleid externen.

d. Geschiktheid

De geschiktheid van de leden van de Fondsorganen is van een goed niveau. Het Fonds beschikt over een geschiktheidsplan inclusief een opleidingsplan die periodiek worden bijgesteld naar aanleiding van de externe en interne ontwikkelingen. De bestaande deskundigheden worden via de deskundigheidsmatrix regelmatig getoetst aan de vereiste. Bij belangrijke onderwerpen worden speciale themabijeenkomsten georganiseerd met externe ondersteuning. Het Fonds hanteert het systeem van aspirant bestuursleden als bijdrage aan de continuïteit van de fondsorganen. Het bestuur bevordert waar mogelijk de diversiteit. Er is sprake van een jaarlijkse zelfevaluatie met externe begeleiding.

e. Beleggingen

Het beleggingsbeleid bij het Fonds komt op een structurele en inhoudelijk goede wijze tot stand. Daarbij bestaat consistentie tussen de geformuleerde beleidsuitgangspunten en de uitvoering. In 2017 heeft het Fonds het strategische beleggingsbeleid opnieuw geijkt middels een nieuwe ALM-studie. Dit heeft niet geleid tot een wijziging van het strategische beleid maar wel wordt in tactische zin een verdere diversificatie van de beleggingen nagestreefd in het kader van een betere risico-/rendementsverhouding. Het gehele beleggingsproces is toereikend in de ABTN beschreven.

f. Risico's

In 2017 heeft het bestuur van het Fonds verdere invulling gegeven aan het Integrale Risicomanagement. Met name is de aandacht daarbij uitgegaan naar de niet-financiële risico's. Het Fonds heeft begin 2018 een risicomanagement commissie ingesteld met een zeer brede samenstelling. De rapportages met betrekking tot het volgen van de risico's zijn verder uitgebreid. Er is een uitgebreid compliance programma met betrekking tot de integriteitsrisico's. Punt van toekomstige aandacht is de inbedding van de Europese IORP II-richtlijn in het gehele risicobeheer. De VC doet nog een paar specifieke aanbevelingen met betrekking tot het opstellen van eigen criteria voor het ICT-beleid en de tijdige implementatie van de AVG-wetgeving. Een meer algemene aanbeveling is het beschikbaar stellen van voldoende tijd en middelen om het Integrale Risicomanagement op een structurele wijze binnen de processen van het Fonds te borgen.

g. Communicatie

Het Fonds hanteert een actief communicatiebeleid met een brede inzet van communicatiemiddelen. In het communicatiebeleid wordt het vergroten van het pensioenbewustzijn duidelijk meegenomen. Het Fonds heeft het communicatiebeleidsplan geactualiseerd. In 2017 heeft het Fonds een enquête gehouden onder de actieve deelnemers over de effectiviteit van de communicatie. De resultaten daarvan worden meegenomen in het toekomstig communicatiebeleid. De individuele informatieverstopping voldoet aan de wettelijke regels. De website van het Fonds is breed opgezet en toegankelijk.

De Visitatiecommissie

18 mei 2018

Herma Polee

Frank Rijksen

John Ruben

Reactie van bestuur

Het bestuur dankt de Visitatiecommissie voor haar gedegen onderzoek en is voornemens de adviezen op te volgen.

Verslag Verantwoordingsorgaan

Verklaring Verantwoordingsorgaan

Doel

Het Verantwoordingsorgaan focust zich op de algemene informatie die gedurende het jaar wordt verstrekt door het (bestuur van het) pensioenfonds. Alle schriftelijke stukken die in het bestuur aan de orde komen, zoals notulen, memo's en adviezen, alsmede de reguliere rapportages van onder andere de externe accountant, de actuaire en de certificerende actuaire, worden aan het Verantwoordingsorgaan ter beschikking gesteld. Het Verantwoordingsorgaan wordt ook betrokken bij een aantal periodieke processen, zoals bijvoorbeeld de toetsing van het pensioenfonds door de Visitatiecommissie en ALM-studies.

Indien daar aanleiding voor is en/of daarom wordt gevraagd, brengt het Verantwoordingsorgaan adviezen uit. Ook het ongevroegd uitbrengen van advies behoort nadrukkelijk tot de mogelijkheden.

Het Verantwoordingsorgaan richt zich op de vraag of, naar de mening van het Verantwoordingsorgaan, het bestuur van het pensioenfonds bij het formuleren en uitvoeren van haar beleid op een voldoende en evenwichtige wijze rekening houdt/heeft gehouden met de belangen van alle (gewezen) deelnemers van het fonds. Het Verantwoordingsorgaan geeft daarnaast haar oordeel over het handelen van het bestuur over het afgelopen jaar en de beleidskeuzes naar de toekomst.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit vier leden. Naast vertegenwoordigers voor de pensioengerechtigden en de werkgever hebben twee vertegenwoordigers namens de actieve werknemers zitting in het Verantwoordingsorgaan.

Oordeel

Het Verantwoordingsorgaan heeft ten behoeve van het uitoefenen van haar taken toegang tot alle stukken waarover het bestuur van het pensioenfonds beschikt. Het Verantwoordingsorgaan heeft waardering voor de beschikbaarheid van deze informatie waardoor zij volledig geïnformeerd wordt over alles aangaande het fonds. Tevens geldt waardering voor de informatie op de website en de investeringen die het pensioenfonds hierin additioneel gedaan heeft ten behoeve van de informatievoorziening aan deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Het Verantwoordingsorgaan heeft verder geconstateerd dat het bestuur, naar aanleiding van de aanbeveling van de Visitatiecommissie daartoe, in haar notulen een betere vastlegging heeft gerealiseerd van de gemaakte afwegingen voorafgaand aan haar besluitvorming.

Evenals vorig jaar behoudt het Verantwoordingsorgaan echter (grote) zorg over met name het relatief lage bewustzijn van actieve deelnemers ten aanzien van de Pensioenregeling en de ontwikkelingen daarin. Zeker met het oog op de ontwikkelingen ten aanzien van bijvoorbeeld de pensioenleeftijd en het feit dat in de toekomst een steeds groter deel van de pensioenvoorziening door de deelnemers zelf zal moeten worden voorzien, is goede, adequate en vooral ook tijdige informatie aan belanghebbenden essentieel. Het Verantwoordingsorgaan is en blijft dan ook voorstander van een verdere intensivering van het communicatiebeleid dat al eerder is gestart maar zeker verder moet worden doorgezet.

In dit kader vindt het Verantwoordingsorgaan de revisie van het bestaande communicatiebeleidsplan zoals eind 2017 doorgevoerd, een goede zaak. Verdere monitoring acht het Verantwoordingsorgaan echter onverminderd noodzakelijk en zal dit zeker meenemen in

haar taakuitoefening gedurende 2018. Dit met name ook gezien de introductie van de nieuwe pensioenleeftijd van 68 jaar per 1 januari 2018, alsmede de andere wijzigingen in de wet- en regelgeving omtrent pensioenfondsen zoals die deels al hebben, maar ook vanaf 2019 nog zullen plaatsvinden.

Ten aanzien van de dekkingsgraad is het Verantwoordingsorgaan, met het bestuur, bezorgd over het relatief lage niveau daarvan, merendeels als gevolg van de langdurig lage rente. Net als voorgaande jaren merkt het Verantwoordingsorgaan op dat de aanhoudend lage rente een factor is die niet van tevoren te voorzien was en als externe factor op zich niet beheersbaar is door het pensioenfonds.

In dit kader is het Verantwoordingsorgaan van mening dat het bestuur, daarin gesteund door de beleggingscommissie, voldoende grip op en inzicht in het vermogensbeheer heeft om te voldoen aan de Prudent Person-regel met betrekking tot het beleggingsbeleid. Deze visie wordt ondersteund door de waarmede actuaire en haar (concept)rapportage over boekjaar 2017 op dit punt, alsmede door de visie van de Visitatiecommissie.

Naar de verwachting van het Verantwoordingsorgaan zal de instelling van een risicomanagement commissie begin 2018, bijdragen aan een verdere verdieping van de interne monitoring alsmede toenemend inzicht in met name de niet-financiële risico's van het fonds. Ook in het kader van de uitbesteding van de operationele werkzaamheden wordt dit als essentieel gezien. De eerdere verbetering van de 'look-through' van de diverse beleggingscategorieën draagt hieraan zeker ook bij.

Continuïteit binnen het bestuur van het pensioenfonds blijft eveneens een aandachtspunt. In dit kader meent het Verantwoordingsorgaan dat voortzetting van het aspirant-lidmaatschap van het fondsbestuur, zoals dat eerder is geïntroduceerd, een goede zaak is, mede gezien ook de wijze waarop deze aspirant-leden in de specifieke commissies participeren. De recente belangstelling voor aspirant plaatsen in het bestuur en voor de vacature in het Verantwoordingsorgaan lijken een indicatie dat de interesse en betrokkenheid op het onderwerp verder is toegenomen.

Het jaar 2018 is het eerste jaar waarin de nieuwe financieringsovereenkomst met de werkgever van kracht is. Nieuw hierin is dat de uitvoeringskosten ten laste van de ontvangen premies door het pensioenfonds zelf gedragen dienen te worden. Monitoring van de ontwikkeling van deze uitvoeringskosten alsmede de gesprekken om deze kosten mogelijk te verlagen, wordt niet alleen door het Verantwoordingsorgaan maar ook door het bestuur als een belangrijk onderdeel van het totale kostenbeleid gezien.

Naar de mening van het Verantwoordingsorgaan heeft het pensioenfonds adequaat ingespeeld op de laatste ontwikkelingen rondom pensioenen in het algemeen en die rondom pensioenfondsen in het bijzonder. Die ontwikkelingen staan niet bepaald stil en het Verantwoordingsorgaan volgt met grote interesse de discussies daarover in het bestuur en stelt zich, waar nodig of wenselijk, graag beschikbaar daarin een rol te vervullen.

Het algemeen oordeel van het Verantwoordingsorgaan is dat het bestuur van het pensioenfonds haar statutaire en wettelijke taken over het afgelopen jaar naar behoren heeft vervuld en op evenwichtige wijze rekening heeft gehouden met de belangen van alle stakeholders. Tevens is het Verantwoordingsorgaan van mening dat zij haar taken naar behoren heeft kunnen uitvoeren op basis van de aan haar beschikbaar gestelde informatie.

Reactie van bestuur

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar bijdrage gedurende het verslagjaar 2017.

Het bestuur deelt de zorg van het Verantwoordingsorgaan over het relatief lage bewustzijn van de actieve deelnemers over de Pensioenregeling en de ontwikkelingen daarin. Het bestuur blijft daarom extra aandacht geven aan een goede invulling van het communicatiebeleid. Daar waar mogelijk zal ook gezamenlijk met de werkgever worden opgetrokken om het pensioenbewustzijn van de actieve deelnemers verder te verhogen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2017	2016
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	5.348	4.791
Zakelijke waarden	105.297	95.470
Vastrentende waarden	128.628	136.868
Derivaten	1.411	127
Overige beleggingen	81.509	66.244
	322.193	303.500
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [2]	873	901
Vorderingen en overlopende activa [3]	1.456	3.949
Liquide middelen [4]	1.095	6.025
Totaal activa	325.617	314.375

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2017	2016
Eigen vermogen [5]	20.699	8.826
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	301.638	301.724
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [7]	873	901
	302.511	302.625
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	0	0
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]	37	1.796
Kortlopende schulden en overlopende passiva [9]	2.370	1.128
Totaal passiva	325.617	314.375

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [10]		
Directe beleggingsopbrengsten ¹⁾	2.326	1.877
Indirecte beleggingsopbrengsten ¹⁾	5.386	18.741
Kosten van vermogensbeheer	-598	-695
	7.114	19.923
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [11]		
Directe beleggingsopbrengsten	0	0
Indirecte beleggingsopbrengsten	0	-2.270
	0	-2.270
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen [12]	-28	-107
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [13]	10.693	8.819
Premiebijdragen voor risico deelnemers [14]	0	9
Saldo van overdrachten van rechten [15]	-512	-3
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [16]	0	-27.246
Pensioenuitkeringen [17]	-4.842	-4.806

1) Voor omschrijving zie grondslagen.

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2017	2016
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [18]		
Pensioenopbouw	-10.269	-8.605
Indexering en overige toeslagen	0	-373
Wijziging rentecurve	4.555	-31.406
Rentetoevoeging	669	164
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	4.844	4.786
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	146	144
Resultaat op sterfte	-345	82
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	192	-69
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	553	16
Overige mutaties	-21	-61
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methoden	-238	2.189
	86	-33.133
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen [19]	28	107
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [20]	0	29.507
Herverzekering [21]	-667	-539
Uitvoeringskosten pensioenfonds [22]	0	0
Overige baten en lasten [23]	1	0
Saldo van baten en lasten	11.873	-9.739
Bestemming van het saldo		
Reserve algemene risico's	9.791	-13.250
Solvabiliteitsreserve	1.275	3.526
Premiedepot	810	424
Toeslagdepot	-3	-439
Saldo van baten en lasten	11.873	-9.739

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2017	2016
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	10.693	8.819
Uitkeringen uit herverzekering	72	139
Overgenomen pensioenverplichtingen	375	465
Overige	1	-50
	11.141	9.373
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-4.840	-4.803
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.082	-394
Premies herverzekering	-558	-515
	-6.480	-5.712
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.787	-1.842
Verkopen en aflossingen beleggingen	83.451	201.090
	88.238	199.248
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-97.266	-202.050
Voldoening fees vermogensbeheer	-613	-500
	-97.879	-202.550
Mutatie liquide middelen	-4.980	359
Saldo liquide middelen 1 januari	6.053	5.694
Saldo liquide middelen 31 december	1.073	6.053
Aansluiting geldmiddelen vs. liquide middelen per 31 december		
Liquide middelen	1.095	6.025
Rekening-courant onderneming	-22	28
	1.073	6.053

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Stichting Pensioenfonds NIBC is het ondernemingspensioenfonds van NIBC Bank N.V. Het pensioenfonds is op 10 juli 1947 opgericht en statutair gevestigd in Den Haag. Het fonds heeft ten doel het treffen van voorzieningen in de vorm van pensioen ten bate van deelnemers of gewezen deelnemers en hun eventuele nabestaanden. De jaarrekening over het boekjaar 2017 betreft het kalenderjaar 2017.

Toepassing richtlijnen voor verslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de Balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de Balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de Balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de Balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "vorderingen of schulden uit hoofde van effectentransacties".

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de Balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de Staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen marktwaarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Waardering

Algemene grondslagen

De beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Slechts indien de marktwaarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Beleggingen voor risico pensioenfondsen en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vastgoed beleggingen (inclusief indirecte vastgoedbeleggingen)

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Zakelijke waarden (Aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en overige beleggingen)

De ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, gebaseerd op de onderliggende waarde.

Vastrentende waarden (Obligaties en obligatiefondsen)

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, gebaseerd op de onderliggende waarde.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op marktwaarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen. Positieve posities worden opgenomen onder de Beleggingen voor risico fonds aan de activa zijde van de Balans en negatieve posities worden opgenomen onder Beleggingen voor risico fonds aan de passief zijde van de Balans.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt naar de prijsgrondslagen voor vreemde

valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Overige beleggingen

De onder de overige beleggingen opgenomen geldmarktfondsen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op marktwaarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Reserve algemene risico's

Deze reserve dient ter opvang van de mutaties in de Solvabiliteitsreserve, voor financiering van toeslagen en het dekken van andere algemene risico's. De hoogte van de Reserve algemene risico's kan negatief zijn indien het Vereist Eigen Vermogen niet aanwezig is. Jaarlijks wordt, nadat de totale Technische voorziening pensioenverplichtingen en de Solvabiliteitsreserve op een voldoende peil zijn gebracht, het resultaat van PF NIBC ten gunste dan wel ten laste van de Reserve algemene risico's gebracht.

Solvabiliteitsreserve

Deze reserve dient ter opvang van het risico dat het fonds binnen 1 jaar beschikt over minder middelen dan de hoogte van de Technische voorzieningen voor de pensioenverplichtingen (vastgesteld met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5%). In de jaarrekening wordt aansluiting gezocht bij de uitkomsten van de toereikendheidstoets. De hoogte van de Solvabiliteitsreserve is gelijk aan de grens die in het Financieel Toetsingskader is gesteld voor het Vereist Eigen Vermogen.

Premiedepot en Toeslagdepot (voorheen Bestemmingsfonds Actieven)

In 2014 hebben partijen bij het pensioenherzieningstraject afgesproken om met ingang van 2015 een Bestemmingsfonds Actieven te vormen. Dit Bestemmingsfonds is met terugwerkende kracht naar 1 januari 2015 gesplitst in een Premiedepot en een Toeslagdepot naar aanleiding van een wijziging per 2 november 2016 in het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen waarmee tijdelijke uitzonderingen benoemd zijn waarbij uit toeslagendepots toeslagen mogen worden verstrekt als de indexatieregels dat zou verhinderen.

- i. Het Premiedepot wordt gebruikt om de betaalde CDC-premie aan te vullen indien deze lager is dan de gedempte kostendekkende premie. Een eventueel overschot in de feitelijke premie ten opzichte van de gedempte kostendekkende premie wordt toegevoegd aan het Premiedepot.
- ii. Het Toeslagdepot kan gebruikt worden om de mate van toeslag voor de actieven te verhogen tot de volledige toeslagmaatstaf, indien op basis van het reguliere voorwaardelijke toeslagbeleid geen volledige toeslag kan worden toegekend.
- iii. Indien op het eind van het jaar de middelen in het Premiedepot uitgaan boven 50% van de gedempte kostendekkende premie wordt het meerdere per die datum onttrokken aan het Premiedepot en toegevoegd aan het Toeslagdepot. Het bestuur kan de genoemde grens van 50% na instemming van de werkgever en de ondernemingsraad aanpassen.
- iv. Indien op het eind van het jaar de middelen in het Premiedepot en het Toeslagdepot tezamen meer bedragen dan 200% van de gedempte kostendekkende premie van dat jaar, dan valt het meerdere vrij aan het fondsvermogen.

Het Premiedepot en het Toeslagdepot zijn specifiek voor actieven en vallen niet onder de algemene middelen van het fonds.

Het Premiedepot en het Toeslagdepot worden ondergebracht in afgescheiden depots en worden belegd in een geldmarktfonds. Het Premiedepot en het Toeslagdepot volgen het rendement van het betreffende geldmarktfonds.

Pensioenvermogen

De definitie van het Pensioenvermogen is: Stichtingskapitaal + Reserves + Technische voorzieningen (voor risico fonds en risico deelnemers en herverzekerd). Hierbij wordt opgemerkt dat het Premiedepot en het Toeslagdepot geen onderdeel zijn van deze

definitie. De definitie van het Pensioenvermogen sluit daarmee ook aan bij het Pensioenvermogen zoals wordt gehanteerd in de berekening van de dekkingsgraad.

Schattingswijziging

In 2017 heeft het bestuur besloten om het risico van latent wezenpensioen te gaan voorzien. Dit wordt via een opslag van 2,0% over de netto voorziening voor latent partnerpensioen gereserveerd. Het effect van deze schattingswijziging op de Technische voorziening ad EUR 658 duizend is in 2017 als last in het resultaat verwerkt.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

De Voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door de toezichthouder voorgeschreven rentetermijnstructuur (UFR rente). Bij de berekening van de Voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Bij overlijden ontvangen de nabestaanden van de Pensioengerechtigden een overlijdenstoelage. Deze toeslag is uitsluitend van toepassing op diegene die per 31 december 2014 al Pensioengerechtigden waren bij PF NIBC. Voor deze toezegging wordt in de Technische voorziening een reservering aangehouden, welke gebaseerd is op de contante waarde van deze pensioenaanspraak. De contante waarde wordt vastgesteld op basis van de actuariële grondslagen van PF NIBC.

Sterfte

Prognosetafel AG2016 (startjaar 2018) met toepassing van ervaringssterfte, zijnde correctietabel "Hoog" uit het Mercer Model (leeftijd- en inkomensafhankelijke correctiefactoren op basis van gewogen gemiddelde inkomensniveau van het fonds).

Gehuwdheid

De voorziening voor het meeverzekerde partnerpensioen is gebaseerd op het onbepaalde partnersysteem. Voor de mate van gehuwdheid wordt hierbij uitgegaan van de gehuwdheidsfrequentie zoals opgenomen in AG tafels over de waarnemingsperiode 1980-1985. Op de pensioendatum is de gehuwdheidsfrequentie gelijk aan 100%. Na de pensioendatum vindt de waardering van het partnerpensioen plaats op basis van het bepaalde partnersysteem.

Leeftijdsvaststelling

De leeftijden van de verzekerden zijn in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld. Voor diegene die op 31 december 2014 al Pensioengerechtigde waren bij PF NIBC wordt hierbij een gedeelte van een maand naar beneden afgerond. Voor alle overige (Gewezen) Deelnemers en Pensioengerechtigden wordt de leeftijd voor diegene die geboren zijn in de 1e helft van de maand naar boven afgerond en voor diegene die geboren zijn in de 2e helft van de maand naar beneden afgerond. Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Rentevoet

De rentetermijnstructuur ultimo 2017 zoals gepubliceerd door DNB.

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2017 is deze rente gelijk aan -0,217%.

Opslagen

Voor excassokosten wordt een opslag berekend van 3% over de Voorziening pensioenverplichtingen.

Herverzekeringen

Bij Zwitserleven zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar. De waarde van de herverzekeringspolissen wordt berekend op dezelfde grondslagen als de Voorziening pensioenverplichtingen. De afslag werd bepaald op basis van de spread en/of rating van de verzekeraar. Dit risico wordt op nihil geschat.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de Beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor rekening van het fonds worden aangehouden. De Beleggingen voor risico deelnemers zijn per 30 november 2016 via een collectieve waardeoverdracht overgedragen naar Nationale Nederlanden Premie Pensioen Instelling B.V.. Deze collectieve waardeoverdracht is in de Staat van baten en lasten 2016 verantwoord onder Onttrekking belegging voor risico deelnemers.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers wordt gewaardeerd op marktwaarde. In verband met de collectieve waardeoverdracht op 30 november 2016 is de Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers vrijgevallen ten gunste van het resultaat in 2016.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De Kortlopende schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling***Algemeen***

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder Directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de zakelijke waarden wordt, voor wat betreft de aandelen verstaan het bruto dividend voor aftrek van dividendbelasting, verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder Indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, leningen op schuldbekentenis, obligaties op basis van de boekwaarde en derivaten op basis van de nominale waarde; boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de Kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten en de directe beheerkosten van de beleggingen opgenomen. Indirecte Kosten van vermogensbeheer, die in beleggingsfondsen worden betaald, worden als onderdeel van de Indirecte beleggingsopbrengsten verantwoord.

Pensioenuitvoeringskosten

Alle Pensioenuitvoeringskosten komen voor rekening van de werkgever. Daarmee is bij de vaststelling van de kostendekkende premie reeds rekening gehouden. In de Voorziening voor risico fonds is een excasso voorziening begrepen van 3% van de totale Technische

voorziening pensioenverplichtingen. Met ingang van 2018 zullen de Pensioenuitvoeringskosten uit de ontvangen Premiebijdragen moeten worden voldaan.

Kasstroomoverzicht

Het Kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Het Kasstroomoverzicht is een weergave van de daadwerkelijke geldstroom van 1 januari t/m 31 december.

Toelichting op de Balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa**[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds ¹⁾**

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet-gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2017
Vastgoedbeleggingen						
Indirecte vastgoed beleggingsfondsen	4.791	0	0	0	557	5.348
	4.791	0	0	0	557	5.348
Zakelijke waarden						
Aandelen beleggingsfondsen	95.470	12.895	-13.553	1.784	8.701	105.297
	95.470	12.895	-13.553	1.784	8.701	105.297
Vastrentende waarden ²⁾						
Vastrentende beleggingsfondsen	25.663	1.039	-192	0	286	26.796
Obligaties	91.427	651	-7.758	42	-3.267	81.095
Hypotheek fondsen	19.778	433	0	0	526	20.737
	136.868	2.123	-7.950	42	-2.455	128.628
Derivaten						
Valutaderivaten	-142	0	-2.789	2.789	526	384
Rentederivaten	-1.527	1.527	7.526	-9.050	2.514	990
	-1.669	1.527	4.737	-6.261	3.040	1.374
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	66.244	80.488	-65.200	-3	-20	81.509
	66.244	80.488	-65.200	-3	-20	81.509
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	301.704	97.033	-81.966	-4.438	9.823	322.156
Derivaten (passiva zijde)						
Valutaderivaten	234					0
Rentederivaten	1.562					37
Beleggingen opgenomen aan de passiva zijde	1.796					37
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	303.500					322.193

1) PF NIBC heeft geen beleggingen in NIBC.

2) Vastrentende waarden betreft qua beleggingsfondsen het BlackRock Credit beleggingsfonds (ad 26,796 miljoen) en het NN Dutch Residential Mortgage Fund (ad 20,737 miljoen).

Methodiek bepaling marktwaarde voor beleggingen voor risico pensioenfondsen (op basis van look-through).

Level 1 Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt.

Level 2 Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsafspraken (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3 Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2017
	Directe markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Zakelijke waarden	110.037	0	0	110.037
Vastrentende waarden	212.557	0	0	212.557
Liquiditeiten	-1.250	0	0	-1.250
Valutatermijncontracten	0	384	0	384
Interest Rate Swaps	0	990	0	990
Totaal belegd vermogen	321.344	1.374	0	322.718

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2016
	Directe markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Zakelijke waarden	100.247	0	0	100.247
Vastrentende waarden	206.292	0	0	206.292
Geldmarktfondsen	940	0	0	940
Valutatermijncontracten	0	-142	0	-142
Interest Rate Swaps	0	-1.527	0	-1.527
Totaal belegd vermogen	307.479	-1.669	0	305.810

Bij de bovenstaande opstelling is het look-through principe toegepast. Voor de aansluiting van de vermelde bedragen met de posten m.b.t. de beleggingen uit de jaarrekening zie ook de brugstaat op pagina 75.

	2017	2016
[2] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	901	1.008
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-28	-107
Stand per 31 december	873	901
Deze post betreft de herverzekeringen uit een aantal polissen uit een ouder contract bij Delta Lloyd alsmede de herverzekering van de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid bij Nationale-Nederlanden.		
[3] Vorderingen en overlopende activa		
NIBC Bank N.V.	0	28
Lopende interest en nog te ontvangen dividend		
– Zakelijke waarden	0	39
– Vastrentende waarden	1.450	1.447
Subtotaal lopende interest en nog te ontvangen dividend	1.450	1.486
Verzekeringsmaatschappijen	6	5
Vordering bank inzake cash collateral	0	2.430
Totaal vorderingen en overlopende activa	1.456	3.949
[4] Liquide middelen		
Kasbank (beleggingsrekening) ¹⁾	362	189
ING Bank N.V. ¹⁾	733	5.836
	1.095	6.025

1) Deze liquide middelen staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Op de ING-rekening is een intraday kredietlimiet van 300 van toepassing.

	2017		2016
[5] Eigen vermogen			
Stichtingskapitaal	0		0
Reserve algemene risico's			
Stand per 1 januari	-37.192	-23.942	
Saldobestemming boekjaar	9.791	-13.250	
Stand per 31 december	-27.401		-37.192
Solvabiliteitsreserve			
Stand per 1 januari	41.341	37.815	
Saldobestemming boekjaar	1.275	3.526	
Stand per 31 december	42.616		41.341
Premiedepot			
Stand per 1 januari	3.867	3.443	
Saldobestemming boekjaar:			
– eenmalige vrijwillige storting door werkgever	1.450	0	
– dotatie	44	434	
– onttrekking ¹⁾	-665	0	
– rendement	-19	-10	
Stand per 31 december	4.677		3.867
Toeslagdepot			
Stand per 1 januari	810	1.249	
Saldobestemming boekjaar:			
– onttrekkingen u.h.v. indexatie	0	-434	
– rendement	-3	-5	
Stand per 31 december	807		810
Totaal eigen vermogen	20.699		8.826
Het pensioenvermogen bedraagt	317.726	306.774	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	12.644	12.732	4,2%
Het vereist eigen vermogen bedraagt (strategisch)	42.616	41.341	13,7%
Het vereist eigen vermogen bedraagt (feitelijk)	48.825	45.347	15,0%
De dekkingsgraad is	15.215	4.149	101,4%
De beleidsdekkingsgraad is	104,3%		99,9%

1) Doordat de feitelijke premie 665 lager is dan de gedempt kostendekkende premie is dit verschil onttrokken aan het Premiedepot.

De dekkingsgraad is vastgesteld als het pensioenvermogen gedeeld door de Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds plus de Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers plus herverzekeringsdeel pensioenverplichtingen. Bij de berekening van de dekkingsgraad wordt het Premie- en Toeslagdepot buiten beschouwing gelaten.

De berekening is als volgt:

$$(20.699-4.677-807+301.638+873) / (301.638+873) \times 100\% = 105,0\%$$

Technische voorzieningen

[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2017	2016
Stand per 1 januari	301.724	268.591
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Pensioenopbouw	10.269	8.605
Indexering en overige toeslagen	0	373
Rentetoevoeging	-669	-164
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-4.844	-4.786
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-146	-144
Wijziging rentecurve	-4.555	31.406
Resultaat op sterfte	345	-82
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-192	69
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-553	-16
Overige mutaties	21	61
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methoden	238	-2.189
Stand per 31 december	301.638	301.724
[7] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Stand per 1 januari	901	1.008
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden	-4	-14
Overlijden	-44	-51
Ingang PP/WZP	98	0
Verwachte uitkering	-80	-86
Intrest	-1	0
Risicopremie	16	8
Wijziging rekenrente	-3	36
Waardeoverdrachten	-10	0
Stand per 31 december	873	901
Totaal technische voorzieningen	302.511	302.625

	2017	2016
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd		
– Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	101.418	107.389
– Gewezen deelnemers	115.374	107.057
– Pensioengerechtigden	74.368	76.360
– Overig	10.478	10.918
	301.638	301.724
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	0	29.507
Stortingen	0	9
Onttrekkingen t.b.v. waardeoverdrachten	0	-27.246
Rendement	0	-2.270
Stand per 31 december	0	0
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Vooruit ontvangen bedragen volgend boekjaar	410	606
NIBC Bank N.V.	22	0
Kosten vermogensbeheer	275	290
Verzekeringsmaatschappijen	295	112
Belastingen en sociale premies	117	114
Collateral	1.250	0
Overig	1	6
	2.370	1.128

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Met Mercer Nederland B.V. Amstelveen, AZL N.V. Heerlen, Nationale Nederlanden Investment Partners B.V. Den Haag en BlackRock Investment Management (UK) Limited London zijn meerjarige contracten afgesloten. Deze kosten liggen in lijn met voorgaand jaar.

Verbonden Partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen van het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds NIBC ontvangen geen vergoeding van de Stichting voor de door hen verrichte werkzaamheden.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2017 had Stichting Pensioenfonds NIBC geen personeelsleden in dienst.

	2017	2016
[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoedbeleggingen	152	129
Zakelijke waarden	233	221
Vastrentende waarden	2.296	782
Derivaten	0	928
Overige beleggingsopbrengsten	-340	-274
Subtotaal	2.341	1.786
Banken	-15	97
Rekening-courant NIBC Bank N.V.	0	-1
Waardeoverdrachten	0	-5
Totaal directe beleggingsopbrengsten	2.326	1.877
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	1.784	48
Vastrentende waarden	42	-131
Derivaten	-6.261	5.256
Overige beleggingen	-3	-9
Valutaverschillen	1	-160
	-4.437	5.004

	2017	2016
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	557	128
Zakelijke waarden	8.701	6.621
Vastrentende waarden	-2.455	-3.832
Derivaten	3.040	10.808
Overige beleggingen	-20	12
	9.823	13.737
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	5.386	18.741
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-530	-537
Bewaarloon en overige kosten	-68	-158
	-598	-695
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	7.114	19.923
[11] Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Vastgoedbeleggingen	0	-7
Zakelijke waarden	0	-1.005
Vastrentende waarden	0	-1.295
Overige beleggingen	0	37
	0	-2.270
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	0	-2.270
[12] Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-28	-107

	2017	2016
[13] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Premiebijdragen NIBC (26% van de pensioensalarissen) ¹⁾	9.243	8.712
Vrijwillige storting Premiedepot	1.450	0
Inkoopsommen	0	107
	10.693	8.819
Kostendeekkende premie ²⁾	13.154	10.943
Gedempte kostendeekkende premie ³⁾	10.502	8.813
Feitelijke premie ⁴⁾	9.837	9.247
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	11.009	9.122
– Opslag in stand houden vereist eigen vermogen	1.508	1.286
– Opslag voor uitvoeringskosten	637	535
	13.154	10.943
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	8.676	7.255
– Opslag in stand houden vereist eigen vermogen	1.189	1.023
– Opslag voor uitvoeringskosten	637	535
	10.502	8.813
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	8.676	7.255
– Opslag in stand houden vereist eigen vermogen	1.189	1.023
– Opslag voor uitvoeringskosten	637	535
– Premiemarge	-665	434
	9.837	9.247
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of toeslagen. In beide boekjaren is geen korting verstrekt.		

1) De verschuldigde premie is tot 2018 gelijk aan 26% van de pensioengrondslagsom met een maximum van 30% en vanaf 2018 gelijk aan 30,4% van de pensioengrondslagsom met een maximum van 32%.

2) De kostendeekkende premie wordt vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur ultimo 2016.

3) Bij de bepaling van de kostendeekkende premie voor de pensioenopbouw wordt uitgegaan van demping van de rente over een periode van 60 maanden.

4) De feitelijk betaalde premie is op basis van de uitvoeringsovereenkomst tussen NIBC en PF NIBC. Het bestaat uit de premiebijdrage van de werkgever, aangevuld met de bijdrage voor uitvoeringskosten, verminderd met de vrijval van de voorziening voor uitvoeringskosten. De feitelijke premie ad EUR 9,8 miljoen wijkt af van de in 2017 ontvangen premie ad EUR 9,2 miljoen als gevolg van de bijdrage voor uitvoeringskosten ad EUR 0,8 miljoen verminderd met de vrijval van de voorziening voor uitvoeringskosten ad EUR 0,2 miljoen.

Het verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte kostendeekkende premie ad EUR -0,7 miljoen wordt onttrokken aan het Premiedepot. Daarnaast heeft gedurende 2017 een vrijwillige eenmalige dotatie door de werkgever plaatsgevonden aan het Premiedepot ter hoogte van EUR 1,45 miljoen.

	2017	2016
[14] Bijdragen voor risico deelnemers		
Overig	0	9
	0	9
[15] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	570	391
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.082	-394
	-512	-3
[16] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen t.b.v. waardeoverdracht	0	-27.246
	0	-27.246
[17] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-3.929	-3.884
Partnerpensioen	-886	-875
Wezenpensioen	-14	-14
Subtotaal	-4.829	-4.773
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-1	-3
Prepensioen	-4	-12
Overig	-8	-18
Subtotaal	-13	-33
Totaal pensioenuitkeringen	-4.842	-4.806

	2017	2016
[18] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-10.269	-8.605
Indexering en overige toeslagen	0	-373
Wijziging rentecurve	4.555	-31.406
Rentetoevoeging	669	164
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	4.844	4.786
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	146	144
Sterfte	-345	82
Arbeidsongeschiktheid	192	-69
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	553	16
Overige mutaties	-21	-61
Wijzigen van actuariële grondslagen en/of methoden	-238	2.189
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	86	-33.133
[19] Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen		
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden	4	14
Overlijden	44	51
Ingang PP/WZP	-98	0
Verwachte uitkering	80	86
Intrest	1	0
Risicopremie	-16	-8
Wijziging rekenrente	3	-36
Waardeoverdrachten	10	0
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	28	107
[20] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stortingen	0	-9
Onttrekkingen t.b.v. waarde overdracht	0	27.246
Rendement	0	2.270
	0	29.507
[21] Herverzekering		
Premies herverzekering	-740	-628
Uitkeringen uit herverzekering	73	89
	-667	-539

	2017	2016
[22] Uitvoeringskosten pensioenfonds		
Administratie	-412	-365
Accountant (controle van de jaarrekening) ¹⁾	-41	-20
Actuaris	-189	-179
Contributies en bijdragen	-30	-31
Overige kosten	-111	-84
AF: kostenvergoeding door NIBC Bank N.V.	783	679
Totaal pensioenuitvoeringskosten	0	0
[23] Overige baten en lasten		
Overige baten	1	0
	1	0
Saldo van baten en lasten	11.873	-9.739
	2017	2016
Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten		
Beleggingsopbrengsten		
– Returnportefeuille	14.534	6.119
– Matchingportefeuille	-7.420	13.804
Wijziging rentecurve	5.224	-31.242
Premies	-315	-413
Waardeoverdrachten	40	13
Kosten	0	0
Uitkeringen	20	1
Sterfte	-345	82
Arbeidsongeschiktheid	247	-2
Reguliere mutaties	-21	-51
Toeslagverlening	0	-373
Overige mutaties technische voorzieningen	-238	2.179
Overige oorzaken	147	144
Saldo van baten en lasten	11.873	-9.739

1) Voor de opgenomen accountantskosten wordt de methode gebruikt waarbij de aan het boekjaar toegerekende kosten worden verantwoord. De stijging in 2017 wordt zowel veroorzaakt door meerwerk over boekjaar 2016 wat niet ten laste van 2016 was voorzien alsmede een vrijval in het boekjaar 2016 van te veel in 2015 voorziene bedragen. De accountantskosten met betrekking tot het boekjaar 2017 bedroegen 33.275 euro.

Resultaatbestemming

Het resultaat over het boekjaar wordt toebedeeld aan de reserves conform de bepalingen in de ABTN in hoofdstuk 5.

	2017	2016
Reserve algemene risico's	9.792	-13.250
Solvabiliteitsreserve	1.275	3.526
Premiedepot	809	424
Toeslagdepot	-3	-439
Saldo van baten en lasten	11.873	-9.739

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Financiële risico's

Bewaking van risico's

PF NIBC heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan NN Investment Partners BV (NNIP) door middel van een passief mandaat. In de door PF NIBC aangegeven fondsen wordt door de vermogensbeheerder belegd. Het bestuur van het fonds toetst op basis van de rapportages van de vermogensbeheerder of voldaan wordt aan de overeengekomen beleggingsrestricties. Het bestuur bewaakt tevens het voldoen aan wet- en regelgeving. De beleggingsrisico's bestaan voornamelijk uit koersrisico, renterisico, kredietrisico en valutarisico. Voor het door het bestuur van het fonds gevoerde beleid ten aanzien van risico's wordt verwezen naar de risicoparagraaf in het bestuursverslag.

Look through:

Om een nog beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen over 2017 opgesteld volgens de "look-through" methode. In de verdere analyses van de verschillende risico's wordt de indeling na toepassing van look through gehanteerd.

Aansluiting beleggingen vóór en na toepassing look through:

Categorie	Stand ultimo 2017	Liquide middelen	Overlopende posten	Toepassing look-through	Stand risico paragraaf obv look through 2017
Vastgoedbeleggingen	5.348			-5.348	0
Zakelijke waarden	105.297			4.740	110.037
Vastrentende waarden	128.628		1.450	82.479	212.557
Derivaten	1.411		-37	0	1.374
Overige beleggingen	81.509			-81.509	0
Vorderingen +collateral	0		-1.250	1.250	0
Liquide middelen	0	362		-1.612	-1.250
Totaal	322.193	362	163	0	322.718

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te

verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsmix bedraagt ultimo 2017 114,1% (ultimo 2016: 113,7%). Deze wordt hierna in de verschillende risicocategoriën uitgesplitst.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van vorig boekjaar de procentuele buffer van de afzonderlijke risicocomponenten anders wordt getoond. De veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico wordt vanaf dit boekjaar bij deze afzonderlijke risico's meegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie). Vorig boekjaar werden deze effecten gezamenlijk onder het diversificatie-effect verantwoord. Door deze aangepaste rubricering te hanteren wordt de relatieve bijdrage van de afzonderlijke risicocomponenten aan de totale vereiste dekkingsgraad beter inzichtelijk.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	9.912	1,9	7.596	1,4
Zakelijke waarden risico (S2)	31.146	9,4	31.033	9,4
Valutarisico (S3)	6.224	0,3	6.282	0,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	7.283	1,5	7.498	1,6
Verzekeringstechnisch risico (S6)	11.154	1,0	11.218	1,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	-	0,0
Correlatie- en diversificatie-effect	-23.103		-22.286	
Vereist eigen vermogen risico fonds	42.616	14,1	41.341	13,7
Toevoeging buffer herverzekerde TV		0,0		0,0
Afname voor toerekening totale TV		0,0		0,0
Totaal Vereist eigen vermogen strategisch	42.616	14,1	41.341	13,7
Dekkingsgraad	15.216	105,0	4.149	101,4
Beleidsdekkingsgraad		104,3		99,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad	12.644	104,2	12.732	104,2
Strategisch vereiste dekkingsgraad	42.616	114,1	41.341	113,7
Feitelijk vereiste dekkingsgraad	48.825	116,1	45.347	115,0

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2017 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een reservetekort verkeert. Eind boekjaar 2017

bedraagt de beleidsdekkingsgraad 104,3%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2016 van 99,9%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 4,4%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd van pensioenverplichtingen dan beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 19,7

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,8

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Bij de becijfering van het strategisch renterisico is uitgegaan van een perfecte afdekking van de vorm van de nominale kasstromen van de verplichtingen. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Ultimo 2017 obv renteschokken DNB

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	29.025		29.025	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	16.517		19.113	
Renterisico	12.508	2,5	9.912	1,9
Afdekkingspercentage (B/A)		56,9		65,9

Het renteafdekkingspercentage op basis van de basis point value-methode op de swaprentecurve bedraagt ultimo 2017 ongeveer 54,9% (2016: 55,3%)

Derivaten

Het renterisico is onder andere afgedekt door middel van rentederivaten. Het ongerealiseerd resultaat bedraagt € 1,0 miljoen. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 7,6 naar 19,7 jaar. Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds 60% van het renterisico af.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 12.508 (2,5%) en voor het strategisch renterisico 9.912 (1,9%) ultimo 2017.

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen en vastgoed per categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	5.348	4,9	4.791	4,8
Ontwikkelde markten (Mature markets)	92.057	83,7	84.307	84,1
Opkomende markten (Emerging markets)	13.240	12,0	11.163	11,1
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	-608	-0,6	-14	0,0
	110.037	100,0	100.247	100,0

Hoogte Buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 36.117 (11,1%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 31.146 (9,4%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar in vreemde valuta luidende beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Bij de berekening van het strategisch valutarisico wordt rekening gehouden met een afdekkingspercentage van 50,2% van het valutarisico.

Vastgoedbeleggingen

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Vastgoedbeleggingen naar valuta voor en na afdekking met derivaten</i>				
Euro	5.348	100,0	4.791	100,0
	5.348	100,0	4.791	100,0

Valutaverdeling van het belegd vermogen

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Valutaverdeling valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	253.488	78,5	244.511	80,0
Amerikaanse dollar	28.990	9,0	27.265	8,9
Britse pound sterling	2.914	0,9	2.847	0,9
Hongkongse dollar	3.686	1,1	2.704	0,9
Japanse yen	4.052	1,3	3.692	1,2
Zweedse kroon	3.866	1,2	3.456	1,1
Zwitserse franc	10.300	3,2	9.500	3,1
Overige valuta	15.298	4,7	12.564	4,1
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	124	0,1	-729	-0,2
	322.718	100,0	305.810	100,0
<i>Valutaverdeling valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	287.412	89,1	276.750	90,5
Amerikaanse dollar	2.063	0,6	1.556	0,5
Britse pound sterling	-31	0,0	52	0,0
Hongkongse dollar	3.686	1,1	2.704	0,9
Japanse yen	-1	0,0	-43	0,0
Zweedse kroon	3.866	1,2	3.456	1,1
Zwitserse franc	10.300	3,2	9.500	3,1
Overige valuta	15.299	4,7	12.564	4,1
Overige beleggingen (derivaten, liquiditeitsposities en overige posten)	124	0,1	-729	-0,2
	322.718	100,0	305.810	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2017:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	33.925	
Amerikaanse dollar		-26.927
Britse pound sterling		-2.945
Japane yen		-4.053
	33.925	-33.925

Begin 2018 is door het bestuur besloten om ook de valuta risico's van de Zweedse kroon en de Zwitserse franc af te gaan dekken.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 7.109 (0,3%) en voor het strategisch valuta risico 6.224 (0,3%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet direct in grondstoffen en doet dit ook niet middels derivaten. Het pensioenfonds loopt daarmee geen risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Voorbeelden van grondstoffenderivaten zijn indexfutures en indexderivaten die kunnen worden afgesloten op verschillende categorieën zoals landbouw en vee, metalen en energie. Grondstoffen zorgen van oudsher voor diversificatievoordelen binnen de beleggingsportefeuille. Naast diversificatievoordelen bewegen grondstoffen ook mee met stijgende prijzen waardoor ze een hedge vormen tegen koopkrachtontkrachting.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 0 (0,0%) en voor het strategisch grondstoffenrisico risico 0 (0,0%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling is afgeleid van de ratings van S&P, Moody's en Fitch. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden (obligatiefondsen):</i>				
AAA	77.691	36,6	88.111	42,7
AA	33.617	15,8	58.541	28,4
A	92.294	43,4	47.812	23,2
BBB	6.861	3,2	6.008	2,9
Lager dan BBB	552	0,3	363	0,2
Geen rating	1.542	0,7	5.457	2,6
	212.557	100,0	206.292	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden (beleggingsfondsen, schuldpapieren en swaps) naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd korter dan 1 jaar	-51.451	-39,3	-70.548	-51,6
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	-14.385	-11,0	-7.228	-5,3
Resterende looptijd tussen 5 en 10 jaar	26.534	20,2	43.496	31,8
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	170.370	130,0	171.068	125,1
	131.068	100,0	136.788	100,0
<i>Verdeling fair value swaps naar looptijd:</i>				
Swaps 2017-2019	0	0,0	-3	0,2
Swaps 2020-2024	141	14,2	-28	1,8
Swaps 2025-2029	50	5,1	-1	0,1
Swaps 2030-2039	-14	-1,4	-4	0,3
Swaps 2040-2049	269	27,2	-492	32,2
Swaps 2050-2059	544	54,9	-999	65,4
	990	100,0	-1.527	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 7.246 (1,5%) en voor het strategisch kredietrisico van 7.283 (1,5%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 11.154 (0,8%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 11.154 (1,0%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%. Mede gezien de beleggingen in passieve beleggingsfondsen.

Zakelijke waarden

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Opbouw naar regio:</i>				
Europa excl. Groot Brittannië	57.894	52,6	51.970	51,8
Groot Brittannië	2.916	2,7	3.078	3,1
Noord-Amerika	28.832	26,2	27.472	27,4
Azië excl. Japan	4.906	4,5	4.160	4,1
Japan	4.234	3,8	3.877	3,9
Opkomende markten	11.096	10,1	9.534	9,5
Overig	159	0,1	156	0,2
	110.037	100,0	100.247	100,0

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie naar zakelijke waarden in 4 fondsen, waarvan 3 fondsen groter zijn dan 5% van de totale beleggingen in de categorie Zakelijke Waarden.

	2017		2016	
ISHR Europe Ex UK Index Fund (EUR)	46.647	42,4	41.815	41,7
BLACKROCK World Index Fund	45.410	41,3	42.492	42,4
ISHR Emerging Markets Index sub Fund (EUR)	13.240	12,0	11.163	11,1
ISHARES EUROPEAN PROP YIELD	4.740	4,3	4.777	4,8
Totaal	110.037	100,0	100.247	100,0

Vastrentende waarden (obligatiefondsen)

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Opbouw naar regio:</i>				
Europa excl. Groot Brittannië	202.087	95,0	200.468	97,5
Groot Brittannië	2.999	1,4	1.751	0,9
Noord-Amerika	4.288	2,0	2.356	1,1
Azië excl. Japan	1.020	0,5	534	0,3
Japan	138	0,1	56	0,0
Opkomende markten	0	0,0	0	0,0
Overig	2.149	1,0	398	0,2
	212.681	100,0	205.563	100,0

Grote posten: PF NIBC belegt haar allocatie naar obligatiefondsen in een bedrijfsobligatiefonds, hypotheekfonds, staatsobligaties, Covered Bonds en Nederlandse RMBS-en. De posities die groter zijn dan 5% van de totale beleggingen in deze categorie:

	2017		2016	
EURO Liq. Premier Dist. Fund	76.856	36,1	62.014	30,2
ISHARES EU CR BD I(IE)-FEURA	26.796	12,6	25.663	12,5
4,00 Nederlandse Staatsobligaties 2037	26.057	12,3	27.337	13,3
NN Dutch Residential Mortgage Fund - 1	20.737	9,8	19.778	9,6
2,75 Nederlandse Staatsobligaties 2047	18.904	8,9	19.372	9,4
Franse staatsobligaties (2036-2060)	15.418	7,2	15.608	7,6
Overig kleiner dan 5%	27.913	13,1	35.791	17,4
	212.681	100,0	205.563	100,0

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Eigen Vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%, mede gezien de spreiding van de beleggingen in passieve beleggingsfondsen.

Actief beheer risico

Het fonds kiest nagenoeg enkel voor passief beheerde fondsen. Uit de daaruit resulterende tracking error volgt dan ook niet de noodzaak tot het opnemen van een buffer voor actief beheer risico.

Effect toerekenen naar totale vereiste dekkingsgraad

Om van de vereiste dekkingsgraad voor risico fonds te geraken tot de vereiste dekkingsgraad dient een neerwaartse aanpassing van 0,1%-punt toegevoegd te worden op basis van de feitelijke verdeling en een aanpassing van 0,0%-punt op basis van de strategische verdeling. Deze aanpassingen dienen gemaakt te worden omdat het fonds een herverzekerde technische voorziening heeft.

Vaststelling van de jaarrekening:

Den Haag, 11 juni 2018

Het bestuur

Drs. L.W. Punt RT
voorzitter

Drs. F.J. van der Scheer QT
penningmeester

Drs. I.J.S.M van Rhijn
vice-voorzitter

mevrouw Mr. J.E.M. Jansen
lid

Mr. J.A. Nagtegaal
secretaris

Drs. H.J.M. Doumen
lid

Overige gegevens

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

In de statuten is geen regeling opgenomen inzake de resultaatbestemming, derhalve worden in deze de bepalingen zoals opgenomen in de ABTN gehanteerd. Conform hoofdstuk 5 van de ABTN is het Pensioenvermogen de som van de Beleggingen voor risico pensioenfonds, Vorderingen en overlopende activa en Liquide middelen onder aftrek van Kortlopende schulden en overlopende passiva. Het Pensioenvermogen dient ter dekking van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad van PF NIBC is de verhouding tussen het Pensioenvermogen (teller) en de Technische voorziening voor risico pensioenfonds plus de Technische voorziening herverzekering (noemer).

Het verschil tussen het Pensioenvermogen en de Technische voorzieningen is het Eigen Vermogen van PF NIBC. Het Eigen Vermogen van PF NIBC bestaat uit:

- a. Stichtingskapitaal
- b. Reserve algemene risico's
- c. Solvabiliteitsreserve
- d. Premiedepot
- e. Toeslagdepot

Het resultaat over het boekjaar wordt toebedeeld aan deze reserves conform de bepalingen in de ABTN in hoofdstuk 5.

Actuariële Verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds NIBC te Den Haag is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds NIBC, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 145 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 waaraan niet wordt voldaan omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Op basis van de uitkomsten van de uitgevoerde haalbaarheidstoets in 2017 concludeer ik dat er sprake is van de verwachting dat het pensioenresultaat ca. 85,4% bedraagt. Echter, op basis van de beleidsdekkingsgraad op de balansdatum en de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad zal het pensioenfonds naar verwachting op de korte termijn niet in staat zijn om een (volledige) toeslag te verlenen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds NIBC is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 11 juni 2018

Drs. J.E.J. Vink AAG
verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds NIBC

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds NIBC per 31 december 2017 en van het resultaat en kasstromen over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds NIBC ('de Stichting') te Den Haag gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 2,9 miljoen
- 0,9% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van beleggingen
- De waardering van technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 2,9 miljoen (2016: EUR 2,9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2017 (circa 0,9%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 145 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan NN Investment Partners B.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door NN Investment Partners B.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van NN Investment Partners B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2017 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan NN Investment Partners B.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van directe beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

De waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting hoofdzakelijk gebaseerd is op marktnoteringen.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel, beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

Verder hebben we de juistheid en toereikendheid van de toelichting op de beleggingen vastgesteld.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de beleggingen op aanvaardbare wijze zijn gewaardeerd in de jaarrekening. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op pagina 60 tot en met 61 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Op pagina 76 van de toelichting (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaire die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaire over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerende actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaire.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord;
- Kerncijfers;

- Bestuursverslag;
- Verslag Visitatiecommissie;
- Verslag Verantwoordingsorgaan;
- Overige gegevens;
- Organisatie pensioenfonds

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 11 juni 2018

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

Het bestuur van PF NIBC is paritair samengesteld en bestaat uit 6 personen. Daarvan zijn 3 bestuurders van werkgeverszijde, 2 van werknemerszijde en 1 vertegenwoordiger namens pensioengerechtigden.

Daarnaast werkt PF NIBC met aspirant bestuursleden. Hiermee wordt de continuïteit van het bestuur bevorderd. Aspirant bestuursleden zijn betrokken bij alle bestuursactiviteiten maar hebben geen stemrecht.

De aspirant bestuursleden kunnen hiermee kennis en ervaring opdoen en zich zodoende goed voorbereiden op een mogelijke bestuursfunctie binnen PF NIBC.

In de samenstelling van het bestuur is gedurende het verslagjaar de bestuurder namens de pensioengerechtigden gewijzigd. De heer Jacques Stokman is na afloop van zijn eerste bestuurstermijn afgetreden als bestuurder per 1 juli 2017. Het bestuur is verheugd dat de heer Henk Doumen bereid is gevonden om met ingang van 15 december 2017 toe te treden tot het bestuur. Per jaareinde 2017 was het bestuur als volgt samengesteld:

Pensioenfonds NIBC - bestuursleden

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Namens</i>	<i>Geboortedatum</i>	<i>Termijn</i>
De heer Drs. L.W. (Leendert) Punt RT	Voorzitter	werkgever	2 mei 1975	2e termijn t/m 30 juni 2019
De heer Drs. I.J.S.M (Bas) van Rhijn	Vice Voorzitter	werkgever	14 mei 1963	1e termijn t/m 30 juni 2021
Mevrouw Mr. J.E.M. (Judith) Jansen	Lid	werkgever	13 juni 1971	1e termijn t/m 30 juni 2018
De heer Mr. J.A. (Hans) Nagtegaal	Secretaris	deelnemers	7 januari 1963	2e termijn t/m 30 juni 2021
De heer Drs. F.J. (Frits) van der Scheer QT	Penningmeester	deelnemers	30 september 1972	2e termijn t/m 30 juni 2018
De heer Drs. H.J.M. (Henk) Doumen	Lid	pensioen- gerechtigden	2 februari 1946	1e termijn t/m 30 juni 2021
Mevrouw Drs. I.J.C.D. (Yvette) Hennen	Aspirant lid		11 augustus 1973	sinds 1 september 2014
De heer Drs. H.A. (Jurgen) Veenbergen	Aspirant lid		25 augustus 1974	sinds 1 november 2016

Bestuursleden kunnen twee keer worden herbenoemd / herkozen (drie termijnen in totaal van 4 jaar)

Bestuursondersteuning en bestuurscommissies

Het bestuur van PF NIBC wordt ondersteund door de volgende personen en commissies:

- Directeur bestuursbureau (dagelijks beleid)
- Compliance officer
- Risicomanagement commissie
- Beleggingscommissie
- Communicatie commissie

De samenstelling van de commissies en bestuursondersteuning is als volgt:

Pensioenfonds NIBC – dagelijks beleid

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortedatum</i>
De heer Drs. E. (Edwin) Koningen RA	Directeur Bestuursbureau	9 maart 1965

Compliance officer

De heer Drs. R.A. Goudriaan	Compliance officer	16 september 1968
-----------------------------	--------------------	-------------------

Pensioenfonds NIBC – leden van de risicomanagement commissie (met ingang van 26 januari 2018)

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortedatum</i>	<i>Termijn</i>
De heer Mr. J.A. (Hans) Nagtegaal	Voorzitter	7 januari 1963	nvt
De heer Drs. F.J. (Frits) van der Scheer QT	Vice Voorzitter	30 september 1972	nvt
Mevrouw Drs. A.A. (Arti) Chandrikasingh FRM PRM	Secretaris	11 november 1976	nvt
De heer Drs. M.F.L. (Michiel) Hellegers	Lid	2 oktober 1980	nvt
De heer Drs. R.A. (Ronald) Goudriaan	Lid	16 september 1968	nvt
De heer Drs. J.P. (Jeroen) van Bommel RE	Lid	14 april 1986	nvt
De heer Drs. E. (Edwin) Koningen RA	Lid	9 maart 1965	nvt

Pensioenfonds NIBC – leden van de beleggingscommissie

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortedatum</i>	<i>Termijn</i>
De heer Drs. J.C.J. (Hans) Starrenburg RT	Voorzitter	2 november 1968	nvt
De heer Drs. I.J.S.M (Bas) van Rhijn	Vice Voorzitter	14 mei 1963	nvt
De heer Drs. M.F.L. (Michiel) Hellegers	Secretaris	2 oktober 1980	nvt
Mevrouw Drs. I.J.C.D. (Yvette) Hennen	Lid	11 augustus 1973	nvt
De heer Drs. H.A. (Jurgen) Veenbergen	Lid	25 augustus 1974	nvt
De heer A.C. (Bram) Schoonewil	Lid	3 april 1966	nvt
De heer Drs. P.G. (Peter) van der Sterren	Lid	15 december 1970	nvt
Mevrouw Drs. A.A. (Arti) Chandrikasingh FRM PRM	Lid	11 november 1976	nvt

Pensioenfonds NIBC – leden van de communicatie commissie

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortedatum</i>
Mevrouw Mr. J.E.M. (Judith) Jansen	Voorzitter	13 juni 1971
De heer Mr. J.A. (Hans) Nagtegaal	Lid	7 januari 1963
De heer Drs. M.T. (Maarten) Engbersen	Lid	11 augustus 1979
Vacature		

Visitatiecommissie

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een Visitatiecommissie. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgesteld in de statuten van het fonds en het reglement Visitatiecommissie.

De Visitatiecommissie bestond in het verslagjaar uit de heer J. Ruben (voorzitter), mevrouw H. Polee en de heer F. Rijksen.

Voor een samenvatting van het rapport van de Visitatiecommissie wordt verwezen naar pagina 45.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan bestond in het verslagjaar uit 4 personen. Daarvan is 1 lid namens werkgever, 2 namens de werknemers en 1 lid namens pensioengerechtigden.

Pensioenfonds NIBC – leden van het Verantwoordingsorgaan

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Namens</i>	<i>Geboortedatum</i>	<i>Termijn</i>
De heer M. (Martin) Groot Wesseldijk	Voorzitter	werkgever	17 oktober 1963	2e termijn t/m 30 juni 2018
De heer Drs. J. (Jan) van Geest	Lid	deelnemers	23 augustus 1953	2e termijn t/m 30 juni 2018
De heer Drs. D.L. (Dirk) van den Beukel	Lid	deelnemers	3 februari 1977	2e termijn t/m 30 juni 2020
De heer Drs. J.A. (Hans) Scholten	Lid	pensioen- gerechtigden	24 januari 1949	2e termijn t/m 30 juni 2019

Voor het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in 2017 wordt verwezen naar pagina 49.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. Heerlen voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging.

Vermogensbeheer

Het beheer van de vastrentende waarden portefeuille en de zakelijke waarden portefeuille is uitbesteed bij Nationale Nederlanden Investment Partners B.V. te Den Haag. Kas Bank N.V. te Amsterdam en Bank of New York Mellon in London zijn als custodian aangesteld.

Advisering, certificering en controle

Het bestuur heeft de bestuursadviesing, waaronder actuariële werkzaamheden, uitbesteed aan Mercer Nederland B.V. te Amstelveen. In het verslagjaar zijn de adviserende werkzaamheden op het gebied van beleggingen door Nationale Nederlanden Investment Partners B.V. uitgevoerd.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG Accountants N.V. te Utrecht. De actuariële certificering is belegd bij Mercer Nederland B.V. te Amstelveen.